

8 april 2011

YBO BURUMA WIL ERBIJ ZIJN

» Zo blijft New Yorkse Orde bij de tijd » Kans voor poker
» Pas op voor lokfietsen » Theo van Boven over betrokkenheid

Sdu UITGEVERS

Op weg naar de top?

Nu ben jij aan de beurt!

Bij Holland Van Gijzen werken we al jaren aan de juridische top. Wij weten als geen ander dat je dit alleen bereikt door samen te werken. Wij hebben een team van toptalenten verzameld door te kijken naar individuele kwaliteiten. We hebben een sfeer gecreëerd waarin deze kwaliteiten het beste tot hun recht komen. Samen word je groot. Heb jij het talent en de motivatie om ons te versterken?

Kijk voor meer informatie op
www.hollandlaw.nl

Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP heeft een strategische alliantie met Ernst & Young Belastingadviseurs LLP.

HOLLAND VAN GIJZEN
ADVOCATEN EN NOTARISSEN

Interview

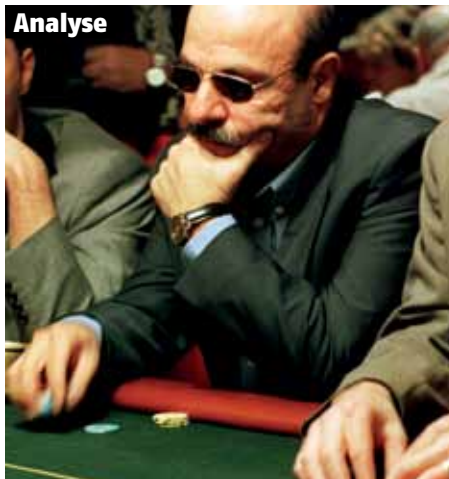

18

Hoge Raadslid in spe

Ybo Buruma over zijn benoeming en het nut van duiding. 'Ik wil daar zijn waar het radarwerk van de geschiedenis draait.'

Analyse

28

Kans voor poker

De gevolgen van de aanpassing van het kansspelbeleid kunnen verder reiken dan het pokerspel en het vergunningenbeleid van de Wet op de kansspelen.

Werken in het binnenland

41

Amerikaan in Rotterdam

Shawn Conway was ooit partner en stagiaire tegelijkertijd. Nu heeft hij twee nationaliteiten, één eigen kantoor en meer plezier.

Actualiteiten

Met onder meer:

- 2 Toch combinatie taak- en celstraf
- 2 Deurwaardersstempel voor online bewijs
- 3 VS: onrecht dreigt
- 4 Buitenlandse straffen niet lager bij uitzitten in Nederland
- 5 Matthijs Kaaks over de Opsta-regel

- 7 Papieren werkelijkheid domineert
- 9 Spaanse advocaten vogelvrij
- 11 Nieuwe milieu-gronden ook in beroep
- 12 Winnaar L4L Award Alec Muchadehama
- 13 Stand van de Advocatuur

- 14 Agenda
- 15 Lokfiets dwingt tot scherpste
- 16 Marketing steeds belangrijker
- 16 Verkenning verruiming schadevergoeding slachtoffers

Interview

- 22 Theo van Boven

Internationaal

- 32 New Yorkse Orde

Even opfrissen

- 35 Procedure onbehoorlijke praktijkuitoefening

Kantoorartikelen

- 36 Advocaatfacturen toe aan verbeterlag
- 37 Stuyling de Lange over zingeving op het werk

Rechter schrijft terug

- 39 Gelieve uw cliënt niet te knuffelen

Transfers

- 43 Wie, wat, waar?

Tuchtrecht

- 46 Uitspraken geschillencommissie
- 47 Tuchtrechtelijke uitspraken

Colofon

91e jaargang
Verschijnt elke drie weken.

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve Van de deken, Berichten van de Orde en Tuchtrecht

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C.C. Oberman
mr. M.A.R.C. Padberg
mr. L.H. Rammeloo
mr. drs. Th.C. van Schagen
mr. P.H.E. Voûte

Eindredactie

Linus Hesselink

Redactionele bijdragen

Mailen naar:
l.hesselink@sdu.nl

Informatie:

Linus Hesselink,
070-335 35 74,
070-378 98 36
Het schrijven van redactionele bijdragen, max. 2000 woorden, levert per 500 woorden 1 opleidingspunt op.

Sdu Uitgevers

Gert Jan Schinkel (uitgever)
Sandra Kroon (directeur BU Legal & Tax)

Beeldredactie

Charlotte Helmer

Journalistieke redactie

Linus Hesselink, Hedy Jak, Mark Maathuis, Lex van Almelo, Maarten Bakker, Anna Italianer, Lars Kuipers, Tatiana Scheltema en Trudeke Sillevius Smitt

Vormgeving

Dimdim, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann
Carlijn Uurlings

Citeerwijze

Adv.bl. 2011-2, p.

Druk

Senefelder Misset,
Doetinchem

Digitaal archief

www.advocatenorde.nl,
met Balienetcertificaat

Advertenties

www.bereikdejurist.nl
Daniël Stoltz,
accountmanager
d.stoltz@sdu.nl,
Tel. 070-378 05 62
Inzendtermijn:
afl. 6: 15 april 2011
afl. 7: 6 mei 2011

Abonnementen

Adreswijzigingen van advocaten:
adres@advocatenorde.nl

Niet-leden betalen

€ 222,60 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband (€ 40). Studenten 50% korting, losse nummers: € 31,80 (incl. btw). Adreswijzigingen: Sdu Uitgevers klantenservice, telefoon 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service.

Omslagfoto
Jiri Büller

HOI
PRINT

Uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

Toch combinatie taak- en celstraf

De Tweede Kamer maakt het voor rechters mogelijk om voor ernstige misdrijven toch een gecombineerde taak- en celstraf op te leggen. Een meerderheid stemde vorige maand voor een amendement van CDA-Kamerlid Madeleine van Toorenburg waarin het oorspronkelijk wetsvoorstel van staatssecretaris Fred Teeven wordt afgezwakt. Hij wilde rechters de mogelijkheid ontnemen om bij zware geweld- en zedendelicten überhaupt nog een taakstraf op te leggen. Zij zouden in die gevallen alleen celstraffen mogen uitdelen. Van Toorenburg vindt dat rechters in de straftoemeting toch rekening moeten kunnen houden met specifieke omstandigheden. Haar aangenomen amendement maakt alleen een combinatie van een taakstraf met een onvoorwaardelijke celstraf mogelijk. Zware geweld- en zedendelicten mogen ook

Foto: Jan Lankveld/HH

krachtens het amendement niet meer afgedaan worden met een taakstraf en een voorwaardelijke straf. Het College van procureurs-generaal en de Raad voor de

Rechtspraak hadden bij de Kamer geprotesteerd tegen het oorspronkelijk voorstel van Teeven. Dat zou in hun ogen leiden tot disproportionele straffen.

Deurwaardersstempel voor online bewijs

Nepsites gebaseerd op het beeldmerk van bestaande bedrijven, ongeautoriseerd doorplaatsen van content, bedreigingen of intimidatie via social media. (IE-)advocaten hebben er hun handen vol aan, maar hoe bewijs je dat iets op een bepaald moment online heeft gestaan? 'Het gaat vaak goed als je een printje overlegt, maar als de wederpartij de authenticiteit ervan betwist, heb je een probleem,' zegt advocaat Joel van der Goen. 'Bovendien moet je er snel bij zijn: informatie is ook zo weer van internet verdwenen.' Daar heeft hij een oplossing voor gevonden. Via de site bewijsonline.nl wordt à la minute een screenshot gemaakt van de gewraakte uiting, die vervolgens door een gerechtsdeurwaarder wordt gewaarmerkt. Dit proces-verbaal van constatering (pvc) houdt zonder meer stand bij de rechter, zegt Van der Goen. De voor-

zitter van de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders John Wisseborn denkt daar echter anders over, omdat het opmaken van een pvc een voor een gerechtsdeurwaarder toegestane nevenactiviteit is en geen ambtshandeling.

'Maar in de praktijk hechten rechters er veel waarde aan en in andere landen, zoals Frankrijk, geldt zo'n akte wel als onomstotelijk bewijsmiddel. Er is veel voor te zeggen om dat in Nederland ook te doen.'

Citaat

'Het druist in tegen alles wat ik van een advocaat kan en mag verwachten'

Ondernemer Riks Noorman op telegraaf.nl over de 130.000 euro die zijn echtscheidingsadvocaat in rekening bracht voor het voorbereiden en bijwonen van twee zittingen.

Verzekerde kan in álle procedures advocaat kiezen

Het recht op vrije advocaatkeuze voor iemand met een rechtsbijstandspolis beperkt zich niet tot procedures met verplichte procesvertegenwoordiging door advocaten. Dat heeft de Rechtbank Amsterdam op 8 maart gezegd in een kort geding van een verzekerde tegen verzekeraar DAS. De voorzieningenrechter legt het Eschig-arrest van het Europese Hof van Justitie ruimer uit dan de minister van Veiligheid en Justitie, die de keuze beperkt tot procedures met verplichte procesvertegenwoordiging. Volgens de rechtbank bepaalt de verzekeraar of een procedure noodzakelijk is. Inmiddels wil DAS ook gaan procederen voor de kantonrechter, zoals de verzekerde in kwestie wil. Maar omdat nog niet vaststaat dat de rechtshulpverlener dan per se een advocaat moet zijn, schuift de voorzieningenrechter de beslissing hierover door naar de bodemrechter.

VS: onrecht dreigt

Amerikaanse rechtbanken krijgen te weinig geld om aan hun taken naar behoren te vervullen. Die ontwikkeling is een bedreiging voor de economie en kan leiden tot een onveilig maatschappij. Dat is de voornaamste conclusie uit een enquête die de *Task Force on Preservation of the Justice System* van de *American Bar Association* (ABA) hield onder meer dan 7500 advocaten en rechters. De enquête is onderdeel van een ABA campagne om bezuinigingen op de gefinancierde rechtspraak tegen te gaan. In februari stemde het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden in met een bezuiniging van 70 miljoen dollar (51 miljoen euro) op de gefinancierde rechtshulp. Dit betekent een vermindering van zò'n 18 procent ten opzichte van 2010 toen 394.4 miljoen dollar (287.5 miljoen euro) beschikbaar werd gesteld.

Van de deken

Kostendekking en kruissubsidies

Jan Loorbach

Kostendekkende griffierechten zouden de klappen wel eens op onvoorziene plekken kunnen uitdelen. Als ik dit schrijf weten we nog niet de details maar wel dat de bewindslieden wijdbeens en vastberaden het roer omknellen en blik en steven vast gericht houden op dat bakken van 240 miljoen opbrengst en 100 miljoen kostenuitval door procedureontmoediging. Van die 340 miljoen gaat 100 miljoen terug in een compensatiefonds. Daaruit krijgen de minimuminkomens en een vrij brede inkomenslaag daarboven (gedeeltelijk) een restitutie op het kostendekkend griffierecht. Ik noem dat kruissubsidie 1. Kruissubsidie 2 wordt ingebouwd in de categorische griffierechten: als men bijvoorbeeld kostendekkende griffierechten in familiezakken te prijzig vindt worden stelt men die vast onder hun kostendekkend niveau; opslagen op andere griffierechten (die het dus 'beter kunnen lijn') moeten dat goed maken.

Dit brengt mij tot drie observaties.

Ten eerste: van de opbrengst van 240 miljoen wordt dus maar liefst 100 miljoen niet voor kostendekking gebruikt, maar wel onder dat mom uit der procespartijen zakken geklopt.

Over de duim aannemende dat de gecompenseerde procespartijen per saldo 40 miljoen uit eigen beurs blijven betalen, dan betalen de niet-gecompenseerde partijen dus 100 miljoen voor kostendekking en evenveel aan het compensatiefonds. Deze groep gaat dus boven de eigen kostendekkende 'inkoop' van gerechtsdiensten een substantiële kruissubsidie aan hun minder vermogende collega-procespartijen betalen.

Ten tweede: als je procedeert 'hors compensatiecategorie', en dus in een categorie 'die het kan lijn' en die (bijvoorbeeld) de familierechtprocedures moet kruisbedruipen betaal je boven je eigen reële kosten dus twee kruissubsidies: je bijdrage aan het compensatiefonds en de subsidie aan een daarzonder te dure procedurecategorie.

Ten derde: de procesontmoediging die men van de verhoging van de griffierechten beoogt te laten uitgaan moet leiden tot een productie-uitval van zo'n 15 procent, goed voor een kostenuitval van 100 miljoen. Wordt dat wel gehaald bij een 'demping' van die ontmoediging bij de compensatiegerechtigden? Wordt, in het licht van het bovenstaande, de ontmoediging bij compensatie van sommigen en gestapelde opslagen bij anderen wel eerlijk verdeeld?

De Orde heeft zich principieel uitgesproken tegen het principe van kostendekkendheid: de overheid moet de elementaire rechtstatelijke voorziening van overheidsrechtspraak in stand houden, ongeacht of er geld bij moet. De discussie over een passend griffierecht per procedurecategorie is daarentegen niet principieel en moet zakelijk worden gevoerd, per geval aan de hand van het criterium dat de toegang tot het recht niet onredelijk wordt bemoeilijkt. Onderdeel van die discussie moet ook zijn of die 100 miljoen compensatie en die andere kruissubsidies nu wel echt moeten worden geïnd bij partijen die alleen maar toevallig - en nolens volens - óók procederen en (vaak op een haar na) niet voor compensatie kwalificeren. Waarom zij de klos moeten zijn en niet wij belastingbetalers tezamen, moeten onze roergangers van Veiligheid en Recht nog wel duidelijk maken!

'Niet hoopvol over vergoeding advocaat bij verhoor'

'Het is een goede ontwikkeling, maar over de bijbehorende financiële vergoeding zijn we in deze tijden van bezuinigingen niet erg hoopvol.' Dit zegt Geertjan van Oosten (foto), secretaris van de Nederlandse vereniging van Strafrechtadvocaten, in reactie op de veranderde opstelling van het OM. 'Advocaat bij verhoor wordt onvermijdelijk,' was de verrassende conclusie van het artikel dat Harm Brouwer, voorzitter van het College van procureurs-generaal, vorige maand schreef in *NRC*

Handelsblad. Politie, justitie en ook OM stelden zich jarenlang op het standpunt dat aan Europese rechtspraak hoogstens een recht op consultatie voorafgaand aan het verhoor kon worden ontleend. 'Je kunt geen rechten geven zonder er een financieel component aan te verbinden,' aldus Van Oosten. 'Een minderjarige heeft ook nu al recht op bijstand tijdens het politieverhoor. Een advocaat heeft er laatst voor één punt, 110 euro, veertien uur lang gezeten. Dat kan niet zo blijven.'

Buitenlandse straf niet lager bij uitzitten in Nederland

Nederlanders die in het buitenland worden gestraft, kunnen voortaan hun straf makkelijker in Nederland uitzitten. De prijs die zij daarvoor betalen, is dat de straf altijd even lang zal zijn als het Nederlandse maximum. Eind vorige maand ging de ministerraad akkoord met het wetsvoorstel van de minister van Veiligheid en Justitie om de overdracht van strafvonnissen in de Europese Unie te versoepelen. Het wetsvoorstel is voor advies naar de Raad van State gestuurd. Met het voorstel worden twee Europese kaderbesluiten geïmplementeerd.

Het uitgangspunt in die besluiten en het wetsvoorstel is dat de celstraf die in

het buitenland wordt opgelegd aan een Nederlander hetzelfde blijft wanneer de Nederlander die in eigen land komt uitzitten. De straf wordt dus niet meer verlaagd naar de duur die in Nederland gebruikelijk is. Is de in het buitenland opgelegde straf hoger dan het Nederlandse maximum, dan wordt die straf verlaagd tot het Nederlandse maximum. Wie dus in Duitsland zeven jaar celstraf krijgt voor drugsbezit, zit in Nederland zes jaar uit.

Hoe een en ander doorwerkt bij overlevering is nog onduidelijk. Op 10 maart antwoordde de minister van Veiligheid en Justitie Kamervragen dat hierbij een

terugkeergarantie wordt gevraagd. Die houdt onder meer in dat de autoriteiten aan wie de Nederlander wordt overgeleverd ermee instemmen dat de straf van de Nederlander bij terugkeer wordt omgezet naar Nederlandse maatstaven. 'Bij de omzetting wordt een Nederlandse straf bepaald aan de hand van de omstandigheden van de zaak en de persoon van de verdachte,' schreef de minister. Het is nog niet bekend in hoeverre deze praktijk gaat veranderen. Volgens een voorlichter van Veiligheid en Justitie wordt nog gekeken naar situaties waarin, op grond van het Europese Arrestatiebevel, om overlevering wordt gevraagd.

(advertentie)

Вор должен сидеть в тюрьме?

Grant Thornton Forensic & Investigation Services B.V. is ervaren specialist in forensic accounting en forensic IT. Wij maken hierbij gebruik van de kennis en expertise uit ruim 100 landen waar de leden van Grant Thornton International Ltd gevestigd zijn.

Neem contact op met één van onze partners:

Peter Schimmel
Mark Hoekstra
T 010 - 270 51 11
E gtfis@gt.nl

Grant Thornton

Accountancy - Belastingen - Advies

Griffierecht koppelen aan financieel belang

Het griffierecht moet worden gekoppeld aan de financiële belangen die gemoeid zijn met een juridisch geding. En als partijen procederen om miljoenen euro's, dan zouden ze ook aanzienlijk meer griffierecht moeten betalen. Dat stelde de Tweede Kamer die deze week unaniem instemde met een PvdA-motie waarin een koppeling wordt gelegd tussen de hoogte van het griffierecht en het financieel belang. Hiermee zouden burgers met een laag of middeninkomen ontzien kunnen worden. De griffierechten voor de eenvoudige zaken waarmee zij naar de rechter stappen, zouden dan minder hoeven te stijgen. Het kabinet wil dat de kosten van civiele en bestuursrechtzaken voortaan gedekt worden door de griffierechten, waardoor deze met 240 miljoen euro zouden toenemen. De oppositie had ook moties ingediend om de regering aan te sporen te zoeken naar vereenvoudigingen in de procedures, maar die zijn verworpen. CDA en VVD geven pas een oordeel over de regeringsplannen als minister Opstelten met een definitief wetsvoorstel komt. Opstelten heeft beroepsorganisaties, waaronder de Orde, deze week ter consultatie een conceptvoorstel gestuurd.

Column

De Opsta-regel

Matthijs Kaaks

Ik had me zo verheugd op de Opsta-regel voor advocaten. En nu gaat het toch niet door. Advocaten zullen niet wettelijk worden verplicht om op te staan voor rechters.

Het is ook sneu voor de cursusmanagers van Kluwer die al een leergang Recht en Respect op de plank hadden liggen. Ze hadden mij recent nog benaderd om een blokkur te wijden aan de cursus Actualiteiten R&R, gedoteerd met vier opleidingspunten. Het door mij aangedragen onderdeel was de Sta op – competitie. Een soort omgekeerde stoelendans: een verklede magistraat valt onverhoeds een zaaltje binnen en alle cursisten springen vliegensvlug op van hun stoel. Wie als laatste staat krijgt een berisping. Een hartstikke leuk en leerzaam onderdeel, dat eindeloos herhaald kan worden. Gezond ook, zo vlak na de lunch.

De jurisprudentie zou zich razendsnel hebben ontwikkeld. Een oudere confrère uit Wollega liet reeds op voorhand aantekenen dat hij niet zou opstaan voor rechter-plaatsvervangers uit eigen arrondissement. Ik sprak een lid van de Zeeuwse Raad van Toezicht die nu al ontheffingsaanvragen kreeg van leden van het genootschap Seniores Sed Non Seniles met artritis. Maar de grote meerwaarde van de Opsta-regel zat in de prachtige preliminaire incidenten ter zitting. Bij aanvang van de zitting zou de toon immers meteen gezet kunnen worden:

- Edelachtbaar college, met uw welmenen, mijn confrère stond niet op bij uw geachte binnenkomst, althans te laat, althans hij stond maar half.
 - Welles. Ik sta wel degelijk.
 - Nu wel ja, maar ik heb geklokt. In de regeling staat “bij binnenkomst van de rechter(s)” en u bleef nadrukkelijk even zitten. Meneer de Griffier, ik sta er op dat hiervan akte wordt genomen. Mr. Bolkever stond niet meteen op.
 - Maar mevrouw de voorzitter, Ik heb zwakke knieën!
- En het pleidooi moet dan nog beginnen.

Nee, het is jammer dat Staatssecretaris Fred Teeven van Veiligheid en Fatsoen hier zijn rug niet heeft rechtgehouden. Terwijl hij het best graag had gewild. Zie maar hoe hij het formuleert:

‘Er is geen sprake van zodanig ongewenste ontwikkelingen en gedragingen met betrekking tot het respect dat advocaten aan de rechterlijke macht dienen te betuigen dat het wenselijk is om fatsoensnormen op dit punt te expliciteren.’

Er zijn wel degelijk *ongewenste ontwikkelingen* maar ze zijn niet *zodanig*.

En het valt me ook een beetje tegen van de Raad voor de Rechtspraak dat ze de kans laten liggen om die verwaten pummels van de Balie wat politesse bij te brengen.

Dinsdag 28 juni 2011 | Hotel Breukelen te Breukelen

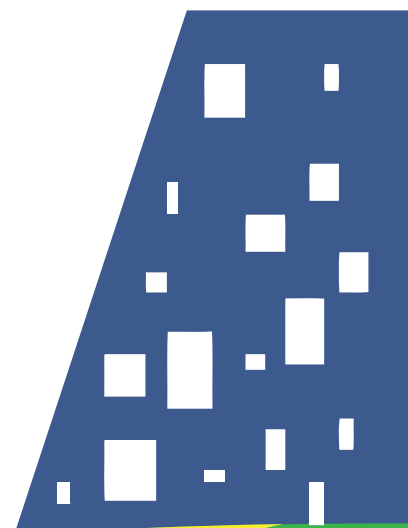
Kleine Kantoren Dag 2011

De advocaat als ondernemer

Maximaal

Kleine Kantoren Dag 2011 staat geheel in het teken van de advocaat als ondernemer. Met interessante workshops over ondernemerschap en juridisch inhoudelijke onderwerpen, wordt u helemaal bijgepraat. Op de kennismarkt kunt u onder het genot van een drankje uw netwerk verbreden.

Sdu JURIDISCHE
OPLEIDINGEN

Voor het volledige programma en de sprekers :

www.kleinekantorendag.nl

Papieren werkelijkheid domineert

Uitgangspunt bij het vastleggen van ter zitting afgelegde verklaringen is een door de rechter en griffier opgemaakte zakelijke samenvatting daarvan. Geen onverdeeld genoeg, aldus hoogleraar strafrechtspraktijk Petra van Kampen in haar oratie *Papieren werkelijkheid*.

Mark Maathuis

U noemt de gang van zaken rondom het zittingsproces-verbaal een 'papieren werkelijkheid.' Waarom?

De zakelijke samenvatting van ter zitting afgelegde verklaringen moet volgens de wet worden opgenomen in het uitgewerkte proces-verbaal van de zitting. Op grond van art. 326 Sv maakt de voorzitter van de rechtbank of het hof dat proces-verbaal samen met de griffier. Deze samenvatting in het uitgewerkte proces-verbaal komt vaak maanden later tot stand op basis van de aantekeningen van de griffier. Vraag en antwoord worden in de regel niet genoteerd en, uitzonderingen daargelaten, niet in het proces-verbaal van de zitting opgenomen. Stenografisch verslagen of geluidsopnames worden ook niet of nauwelijks gemaakt. De gehoorde kan zich in de regel niet uitlaten over het verslag van de door hem afgelegde verklaring voordat het proces-verbaal van de zitting wordt vastgesteld. Ook als nadien kritiek wordt geuit op de zakelijke samenvatting, blijft die samenvatting in de regel uitgangspunt: een papieren werkelijkheid domineert.

Waarom is dat een probleem?

In de kern luidt mijn kritiek dat deze werkwijze verslaglegging oplevert die eenzijdig, onnauwkeurig of anderszins inadequaat is. Ook kunnen misstanden niet tijdig worden gekeerd, omdat het uitgewerkte zittingsproces-verbaal in de regel pas ná de uitspraak wordt opgesteld. Omdat er buiten de aantekeningen van de griffier geen back-up aanwezig is, is reconstructie achteraf vaak onmogelijk. Vrijwel zonder uitzondering blijft de zakelijke samenvatting zoals opgenomen in het pro-

ces-verbaal van de zitting – exact om die reden – daarna altijd het uitgangspunt, óók indien door procespartijen – of de gehoorde persoon – getwijfeld wordt over de feitelijke juistheid van dat verslag. Omdat de strafrechter aan die papieren werkelijkheid bewijs kan ontleen, ook daar waar hij de gehoorde persoon niet zelf heeft gehoord, is de gangbare praktijk bewijsrechtelijk bepaald niet van belang gespeend.

Waarom wordt er niet vaker een beroep gedaan op art. 326 lid 2 Sv dat nu al zowel de verdachte als de officier de mogelijkheid geeft te vragen om woordelijke weergave van een afgelegde verklaring?

Dat is niet helemaal duidelijk. Waarschijnlijk heeft het veel te maken met de Nederlandse procescultuur: zoals naar Amerikaans recht gebruikelijk is dat woordelijk verslag wordt gedaan van elke zucht van de gehoorde persoon, zo is het naar Nederlands gebruikelijk om dat vooral niet te doen en er ook vooral niet om te vragen. In de regel wordt verondersteld dat alles wat in het licht van de zaak en het procesdossier van belang is, ook door de voorzitter en de griffier wel zal worden 'opgepikt' en derhalve in het proces-verbaal van de zitting zal worden meegenomen. Overigens

is het in de regel niet zo dat door middel van een beroep op art. 326 lid 2 Sv kan worden bewerkstelligd dat verklaringen integraal in het proces-verbaal van de zitting worden opgenomen: de wet bepaalt dat de verklaring in dat verband 'de redelijke grenzen' niet mag overschrijden.

Dus als de rechtspraak standaard geluidsopnames maakt, is alles opgelost?

Nee, dat is niet het geval. Dat heeft te maken met het Nederlandse strafprocesrecht – en meer in het bijzonder het bewijsrecht. Er is een alternatief dat bewijstechnisch gezien eenvoudiger is, maar waaraan proces technisch de nodige nadelen kleven. Gedacht zou namelijk kunnen worden aan de oplossing terug te keren naar het oorspronkelijke systeem waarin het bereik van het zittingsproces-verbaal beperkter was; een systeem, waarin ter zitting afgelegde verklaringen slechts voor het bewijs kunnen worden gebruikt door de rechter die deze verklaringen zelf heeft aan gehoord, tenzij kort gezegd de eerder afgelegde verklaringen door de procespartijen niet worden betwist. Dan gebeurt het vastleggen weer gewoon voor de vorm en minder voor de inhoud.

U sprak uw oratie uit in januari.

Wat waren de reacties en hoe wilt u hier verder mee?

In bepaalde kringen realiseert men zich dat dit een probleem is en dat een oplossing niet voor de hand ligt. Maar bijvoorbeeld onder rechters leeft het idee dat dit problematisch is minder, althans onder degenen die ik gesproken heb. Ik ben in mijn eigen praktijk regelmatig op dit probleem gestuit en wil er zeker *follow-up* aan geven, maar daar is eerst meer onderzoek voor nodig.

VSO/PO-cursussen

mei en juni 2011

Geheime opsporing **NIEUW** 13 VSO/PO-punten
12 en 13 mei 2011 Ellecom

- Juridisch kader geheime opsporing
Mr. S. Brinkhof
- Informatie uit anonieme en afgeschermd bronnen
Mr. M.A.L.A.M. van der Heijden
- Informatie van de Criminele Inlichtingen Eenheid (CIE)
Mr. M.A.L.A.M. van der Heijden
- De advocaat en de CIE, mogelijkheden en dilemma's (rollenspel)
Mr. J.J.T.M. Pieters en Mr. H.G.W. Stikkelbroeck
- Opsporen onder dekmantel
Mr. J.J.T.M. Pieters

Bouwrecht **NIEUW** 13 VSO/PO-punten
16 en 17 mei 2011 Zeist

- Het bouwproces en haar deelnemers
Ir. J.M. Makkinga
- Vóór de eerste steen; contractsvormen, UAV en UAV-GC
Mw. mr. Y.G.C. Brummelhuis
- Tijdens het bouwen; vertraging, meer-/minderwerk en andere perikelen
Mr. E.F.A. Dams
- Oplevering & gebreken
Mw. mr. B.N.J. Michielsens-de Wilde
- Inleiding aanbestedingsrecht
Mr. S.P. Dalmolen

Gebiedsontwikkeling 13 VSO/PO-punten
19 en 20 mei 2011 Nijmegen

- Wet ruimtelijke ordening / Woningwet
Mr. T.E.P.A. Lam en Prof. mr. A.G.A. Nijmeijer
- Wet voorkeursrecht gemeenten / Onteigening
Mr. B.S. ten Kate
- Aanbesteden
Mw. mr. A.M. Serra
- Contracteren
Mw. mr. K.A.M. van Kampen

Jeugdstrafrecht in beweging 13 VSO/PO-punten
9 en 10 juni 2011 Lage Vuursche

- De jongere op het politiebureau / voorlopige hechtenis / de advocaat bij het verhoor / vrijheidsbenemende jeugdsancties
Prof. mr. H. Sackers
- Rol van de advocaat in jeugdzaken
 - 1) "Slechtwillend kind"
 - 2) "Slechtbedoelende ouder"*Mw. prof. dr. C.J. Forder*
- Het onvolgroeide brein en (jeugd)strafrecht
Prof. dr. Th.A.H. Doreleijers
- Rol van de advocaat in jeugdzaken (vervolg)
 - 3) Gedragsbeïnvloedende maatregel*Mr. dr. G. Cardol*
- De betrokken instanties
Mw. mr. drs. W.L.J.M. Duijst
- Actualiteiten
Mw. mr. drs. W.L.J.M. Duijst

Civiel jeugdrecht in beweging **NIEUW** 13 VSO/PO-punten
20 en 21 juni 2011 Zeist

- Procesrecht jeugdrecht
Mw. prof. dr. C.J. Forder
- Medische zorg
Mw. mr. drs. W.L.J.M. Duijst
- Zelfbeschikking over tatoeages, piercings en corrigerende operaties
Prof. dr. E. van Leeuwen
- Afstamming
Mw. mr. R.E. van Hellemond
- Kindermishandeling en maatregelen van kindbescherming
Mw. mr. drs. W.L.J.M. Duijst

PAO-cursussen

mei en juni 2011

Actualiteiten Insolventierecht 6 PO-punten
10 mei Utrecht

Nieuwe ontwikkelingen in het ondernemingsrecht 12 PO-punten
11 en 25 mei Amsterdam

Actualiteiten Bestuursrecht 6 PO-punten
12 mei Nijmegen

De beursvennootschap 14 PO-punten
24 mei, 9 en 23 juni Amsterdam

Schade begroten vanuit een financieel-juridisch perspectief **NIEUW** 6 PO-punten
7 juni Amsterdam

Actualiteiten Vreemdelingen- en vluchtelingenrecht 6 PO-punten
8 juni Nijmegen

Actualiteiten Verbintenissenrecht 4 PO-punten
9 juni Nijmegen

Contracten en algemene voorwaarden **NIEUW** 4 PO-punten
14 juni Nijmegen

«JOR» Actueel Ondernemingsrecht 4 PO-punten
16 juni Amsterdam

«JOR» Actueel Insolventie, financiering en zekerheden 4 PO-punten
22 juni Amsterdam

Finale geschillenbeslechting **NIEUW** 4 PO-punten
23 juni Nijmegen

Ruimtelijk bestuursrecht in de praktijk 6 PO-punten
23 juni Nijmegen

«JOR» Actueel Effectenrecht **NIEUW** 4 PO-punten
28 juni Amsterdam

Verdieping Actio Pauliana en verrekening 4 PO-punten
28 juni Utrecht

Renovatie in het huurrecht **NIEUW** 6 PO-punten
30 juni Utrecht

Toezicht op beleggingsinstellingen 5 PO-punten
30 juni Amsterdam

Kijk voor meer informatie op www.cpo.nl

Meer inhoud.

Centrum voor Postacademisch Juridisch Onderwijs

Spaanse advocaten **vogelvrij**

Spaanse advocaten die mishandeling van hun cliënten melden, worden tegenwoordig zelf vervolgd. Aanleiding voor een congres van de *Coordinadora para la Prevención de Tortura* waar de auteur, coördinator bij *Avocats Européens Démocrates*, vorige maand de bezoekers toesprak.

Hans Gaasbeek,
advocaat in Haarlem¹

Dat de mensenrechtensituatie in Spaanse gevangenissen voor verbetering vatbaar is, is bekend. Bekende professoren, zoals Theo van Boven, onderzochten als speciale VN-rapporteurs in hoeverre marteling en mishandeling nog steeds plaatsvinden. Het Europese Hof van de Rechten van de Mens heeft met diverse uitspraken aandacht aan de situatie besteed. In 2009 publiceerde Amnesty International het rapport *Spain: out of the shadows – time to end incommunicado detention* en bekritiseerde Human Rights Watch het gebruik van geheime gevangenissen. En ook de Europese Commissie voor de preventie van marteling was na bezoeken aan Spaanse detentiecentra ontstemd.

De kritiek richt zich vooral op de nog steeds voorkomende situaties van marteling op politiebureaus en op het bestaan en gebruik van geheime instructies; die laatste zorgen ervoor dat advocaten en verdachte(n) in de eerste dagen of weken na de aanhouding geen inhoudelijke informatie over het onderzoek krijgen, terwijl de overheid het publiek via de media wel informeert. De Spaanse overheid is zich echter van geen kwaad bewust. Immers, in de strijd tegen het terrorisme zijn naar haar mening ruimere bevoegdheden en krachtige optreden van politie en justitie nodig en gerechtvaardigd. Ook uitte zij stevige kritiek op de onderzoeksmethoden van de VN-rapporteurs, waarbij persoonlijke aanvallen niet ontbraken. Maar daar bleef het niet bij.

Opvallend vond ik dat de collega's in Bilbao verbaasd reageerden op de zaak-Salduz

Het afgelopen jaar heeft de Commissie *Défense de la Défense* van *Avocats Européens Démocrates* (AED) diverse Spaanse collega's bijgestaan, die werden geïntimideerd, vervolgd en zelfs gearresteerd vanwege het behandelen van politiek gevoelige zaken. Zij lopen dit risico omdat zij rapportages over marteling van hun cliënten naar buiten brengen. Ook worden advocaten die mensen bijstaan die aan de terreurorganisatie ETA worden gelinkt soms zelf onder vuur genomen. En staat men meerdere van zulke verdachten bij, dan riskeert men beschuldigd te worden van deelnemen aan een gewapende bende, het hebben van contacten daarmee of het 'glorificeren van verboden organisaties of gewapende bendes'.

Zelf probeer ik, als coördinator van de Commissie *Défense de la Défense*, al twee jaar de gedetineerde collega Miriam Campos Alonso te bezoeken. In januari mislukte een tweede poging. Hoewel ik van tevoren diverse faxen heb gestuurd aan de directie, zowel in het Spaans als in het Engels, weigerde de gevangenisdirecteur mij toch een bezoek op grond van 'orders uit Madrid'. Intussen heeft de door mij ingediende klacht opgeleverd dat mijn derde poging, op gezag van de nationale rechtbank in Madrid, waarschijnlijk wel zal slagen.

Salduz onbekend

Op het congres was één van de sprekers advocaat Arantza Zulueta, die betrokken is geweest bij verschillende processen tegen ETA-leden. In het begin van haar hechtenis was zij lange tijd van de buitenwereld – inclusief haar advocaat – afgesloten. Inmiddels is zij op borgtocht vrijgelaten maar tijdens het congres bleek dat zij zojuist weer een vaag gestelde en weinig officieel ogende dagvaardiging had ontvangen van de hoogste Spaanse onderzoeksrechter die haar ontbood voor een nieuw verhoor.

Opvallend vond ik dat de collega's in Bilbao verbaasd reageerden op de zaak-Salduz. Zij lijken niet bezig te zijn met de laatste arresten van het EHRM in het algemeen en de implementatie en consequenties van dat arrest in het bijzonder. Des te opmerkelijker voor wie bedenkt dat implementatie juist bedoeld is om de problematiek zoals in Spanje tegen te gaan.

Rest de vraag welke kant Spanje op gaat. Het land lijkt een voorbeeld te nemen aan de zogenaamde 'vrije jongens' Iran, Israël en de Verenigde Staten. Ik vind het schokkend dat het niet vanzelfsprekend is dat een EU-lid als Spanje uitspraken van het EHRM naleeft en implementeert in haar eigen rechtssysteem. Ik heb de Spaanse en Baskische collega's in Bilbao kopieën gegeven van de *Basic Principles on the Role of Lawyers* – aangenomen door de VN in 1990 – omdat deze regels bevatten over de soms moeilijke situaties waar advocaten ongewild mee worden geconfronteerd. In Iran, Birma en Syrië, maar dus ook 'gewoon' in Spanje.

¹ Advocaat bij Gaasbeek & Gaasbeek Advocaten.

ST. MAARTEN

ST. MEESTERLIJK

Ontdek St. Maarten met Arke!

- 2,5 - 4* accommodaties op unieke locaties
- 9-daagse vliegreis
- Keuze uit diverse hotels en resorts, ook **All-Inclusive**
- Volop excursiemogelijkheden: van zeiltochten tot het bezoeken van de omliggende eilanden

**Al vanaf
€ 999**

 Arke.nl
Dacht 't wel

Ontdek St. Maarten, de enige plek waar het Nederlandse koninkrijk grenst aan Frankrijk.

St. Maarten is een Caribische ervaring die haar weerga niet kent. Zo is er bijvoorbeeld de keuze uit maar liefst 37 parelwitte stranden. En ook op het culinaire vlak kan er ruim gekozen worden uit tal van excellente restaurants waar tongstrelende hoogstandjes worden geserveerd.

Het goede leven op zijn best

Goed toeven is het ook op de talrijke terrasjes aan het water. En zeilen kan men er fantastisch, want wat watersport betreft staat St. Maarten al jaren aan de Caribische top. Het nachtleven bruist er in lokale barretjes met exotische cocktails en in de luxe hotels met hun adembenemende shows. Kortom, wie op zoek is naar alles wat het leven écht aangenaam maakt op één eiland, is van harte welkom voor een vakantiebeleving die wat ons betreft gerust St. Meesterlijk mag heten.

Voor meer informatie: 071-5622002. st-maarten@interreps.eu

AANGENAAM

www.vakantiestmaarten.nl/arke-actie

ST. MAARTEN

Wabo: nieuwe milieugronden in beroep geen probleem

De Raad van State heeft een nieuwe lijn ten aanzien van de zogenaamde 'onderdelentrichter' bij omgevingsvergunningen. Daarmee wordt het aanvoeren van nieuwe milieugronden in beroep gemakkelijker.

Trudeke Sillevius Smitt

Er heerst enige opwinding onder bestuursrechtadvocaten over een uitspraak van de Afdeling bestuursrecht van de Raad van State op 9 maart jongstleden. In die uitspraak heeft de afdeling ervoor gekozen, onder de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, om 'beslissingen over de aanvaardbaarheid van de verschillende categorieën milieugevolgen die in een besluit over een omgevingsvergunning zijn vervat, voor de toepassing van artikel 6:13 van de Awb niet als besluitonderdelen aan te merken'.

Gevolg hiervan is dat een belanghebbende in zijn beroep tegen een vergunning voor het oprichten, veranderen of in werking hebben van een inrichting (bijvoorbeeld een fabriek of veehouderij) ook milieugevolgen kan aanvoeren die hij in eerste instantie niet had benoemd. Een appellant kan bij de Raad van State dus stellen dat sprake is van onaanvaardbare geluidsoverlast, terwijl hij in zijn zienswijze tegen het ontwerpbesluit alleen geuroverlast aan de orde had gesteld.

Breuk

Dit betekent een breuk met de lijn die gold onder de Wet milieubeheer. Onder die wet werden de beslissingen over de verschillende categorieën milieugevolgen bij de vergunning tot het oprichten, veranderen of in werking hebben van een inrichting wél aangemerkt als besluitonderdelen in de zin van artikel 6:13 Awb. Dat betekende dat de belanghebbende die een dergelijke vergunning wilde aanvechten al in eerste instantie de verschillende categorieën milieugevolgen moest benoemen die hij onaanvaardbaar achtte. Deed hij dat niet,

Foto: Mischia Keijser / HH

dan was zijn beroep (gedeeltelijk) niet-ontvankelijk, tenzij hem redelijkerwijs niet kon worden verweten dat hij zijn zienswijze niet naar voren had gebracht. Die strenge lijn is nu dus verlaten.

Zand

Volgens advocaat en universitair docent Tycho Lam gaat het om een 'ontzettend interessante beslissing. De rechter grijpt een zaak aan die nog onder de Wet milieubeheer speelt om voor de toekomst onder de Wabo een lijn uit te zetten. Vervolgens redeneert de rechter terug naar het oude recht om ook daarin de lijn ingrijpend te wijzigen, waardoor belanghebbenden beter af zijn dan tot nu toe. En daarbij bepaalt de rechter dan ook nog zelf het overgangsrecht. Het lijkt erop alsof hij op de stoel van de wetgever gaat zitten. Maar het gaat hier om wijziging van een lijn die onder de Wet milieubeheer in de jurisprudentie is ontwikkeld'.

Over de praktische gevolgen zegt Lam: 'Partijen die zand in de machine willen strooien, zullen argumenten voor het beroep bewaren. Tot nu toe moest men in de zienswijze al met de billen bloot wat de het bestuursorgaan gelegenheid gaf za-

ken te repareren. Deze nieuwe lijn zal uiteindelijk tot vertragingen leiden.' Doorgaan op de oude voet zou volgens Lam echter afbreuk doen aan de uniformiteit die de Wabo beoogt. 'De lijn voor milieu wordt nu dezelfde als die voor ruimtelijke ordening.'

Volgens advocaat Minouche van de Ven is met de uitspraak gekozen voor een uniforme procedurele beoordeling. 'Het alternatief, namelijk dat de onderdelen van een omgevingsvergunning elk een eigen procedurele beoordeling doorlopen, heeft de afdeling kennelijk onaantrekkelijk gevonden. En terecht. Het omgevingsrecht is met de invoering van de Wabo al complex genoeg. Het laatste waar de praktijk nu op wacht, is een gedifferentieerd beoordelingskader voor de diverse onderdelen van een omgevingsvergunning.'

Advocaat omgevingsrecht Janike Haakmeester vraagt zich af hoe lang deze ruime toets zal worden toegepast. 'De algemene invoering van een relativiteitsvereiste in de Awb is in aantocht. Met de inwerkingtreding van die wetswijziging zal het aantal argumenten tegen omgevingsrechtelijke besluiten weer aanzienlijk kunnen worden ingeperkt.'

Ongewild in de spotlights

De eerste *Lawyers for Lawyers Award* wordt volgende week in Amsterdam uitgereikt aan de Zimbabwaanse mensenrechtenadvocaat Alec Muchadehama.

Tatiana Scheltema

‘De zaken die ik doet trekken wel eens publiciteit, maar dat is nooit de bedoeling,’ reageert Alec Muchadehama aan de telefoon. Hij weet niet wie hem genomineerd heeft. Maar hij is er blij mee. ‘Juist omdat deze prijs wordt uitgereikt door een organisatie van collega-advocaten, en omdat ik de eerste ben die hem krijgt. Advocaten zijn het laatste bastion voor mensen wiens rechten worden geschonden. Om door beroepsgenoten te worden onderscheiden is een grote eer.’ Muchadehama verdedigde in het verleden honderden mensenrechtenactivisten en oppositieleiden en werd zelf meerdere malen gearresteerd en gemarteld.

Hij kreeg grote bekendheid toen hij duizenden families verdedigde die in 2005 met bulldozers uit hun onderkomen in de sloppenwijken van de grote steden werden verdreven. Onder hen waren veel MDC-aanhangers. Zimbabwe is een volledig gepolariseerde samenleving. Sinds 2008 deelt Zanu PF van president Robert Mugabe op last van de internationale gemeenschap de macht met de MDC van Morgan Tsvangirai. De laatste tijd nemen de repressie en intimidatie door aanhangers

van Zanu PF toe. Muchadehama verdedigt nu zes mensen die vastzitten op beschuldiging van hoogverraad, omdat ze keken naar beelden van de revoluties in Egypte en Tunesië.

Onlangs kondigde Mugabe nieuwe verkiezingen aan. Zorgelijk, zegt Muchadehama. ‘Het meeste geweld vindt plaats in de aanloop naar verkiezingen. Wie kwaad doet komt er mee weg. We zagen het in 2000, in 2002, in 2005 en 2008, dus bij het woord alleen al worden mensen bang. Het volk wordt zo in een permanente staat van verkiezingsangst gehouden, in een sfeer van straffeloosheid. Meer dan tweehonderd mensen zijn beschuldigd van moord

tijdens de aanloop tot de verkiezingen van 2008. Niet één is er vervolgd.

Wij horen dat legereenheden op het platteland mensen intimideren. De politie slaat bijeenkomsten van andere partijen uiteen. Het raakt al onze elementaire rechten: de vrijheid tot vereniging, de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid om te gaan en staan waar je wil. Maar door het winnen van deze prijs komt er misschien weer meer aandacht voor de wetteloosheid in mijn land.’

www.advocatenvooradvocaten.nl

(advertentie)

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

De Horeca Opkoper

Snel, discreet en tegen een goede prijs.

- *wij rekenen direct met u af*
- *tegen een goede prijs*
- *desgewenst bezemschoon*

Bel ons... (0355) 880 883

www.dehorecaopkoper.nl

Tevens online veiling applicatie, marketing direct op de horeca

NautaDutilh en DLA Piper in de prijzen

Als *De Stand van de Advocatuur 2011* iets duidelijk maakt, is het wel dat het dit jaar lastig is eenduidige trends te ontwaren in de Top 10 van kantoren.

Mark Maathuis

Zorgde de bekendmaking van *De Stand van de Advocatuur*, het jaarlijkse trendonderzoek van Sdu Uitgevers, vorig jaar nog voor een verrassing, dit jaar is alles terug bij het oude. NautaDutilh nam de koppositie in de top 50 van advocatenkantoren over van De Brauw Blackstone Westbroek. En daarmee is het kantoor terug op de plek die het inneemt sinds de eerste uitgave van *De Stand van de Advocatuur* zestien jaar geleden. Verder blijkt dat trends in de top 10 van kantoren moeilijk waarneembaar zijn: het ene kantoor noteert een daling van het aantal advocaten (naast De Brauw Blackstone Westbroek, Houthoff Buruma, Allen &

Overy, Stibbe, CMS Derks Star Busmann en Clifford Chance), de andere kantoren (NautaDutilh, Loyens & Loeff, AKD en Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn) noteren een stijging.

Dealmaker

Barbara van Hussen van DLA Piper werd tijdens de presentatie in het Amsterdamse WTC gehuldigd als winnaar van de Gouden Zandloper M&A 2011. Deze prijs wordt uitgereikt aan de advocaat die zich heeft onderscheiden op het terrein van fusies en overnames in Nederland. Van Hussen ontving de prijs omdat zij in 2010 de meeste (15) deals in Nederland heeft begeleid. In de nieuwsbrief *Advocatie* noemt Van Hussen de prijs 'de kroon

En hier was het allemaal om te doen

op het werk. Het is voor ons het bewijs dat de DLA Piper-benadering bij het begeleiden van en adviseren bij transacties tot succes leidt. We gaan dit succes met alle teamleden delen die zich hier elke dag met hart en ziel voor inzetten.'

Staatssecretaris Fred Teeven (Veiligheid en Justitie) ontvangt het eerste exemplaar van *De Stand van de Advocatuur 2011* uit handen van Marieke Cambeen van Sdu Uitgevers

De winnaar van de Gouden Zandloper M&A 2011 Barbara van Hussen van DLA Piper met Willem van Oosten, projectmanager OverFusies.nl bij Sdu Uitgevers

Foto's: Sander Morel

het amsterdams adr instituut

Beroepsopleiding tot ADR Specialist/Legal Mediator

Een 21-daagse door het NMI erkende Beroepsopleiding tot ADR-Specialist/Legal Mediator

Voor juristen met minimaal 5 jaar werkervaring

Start: 6 oktober 2011

Gestructureerde feedback (Intervisie)

Om met collega's effectief te werken met gestructureerde feedback en verder te komen dan het inhoudelijk advies is deze 1-daagse training een must. Ook als je al ervaring hebt in het doen van intervisie helpt deze training om effectiever en met meer diepgang samen te werken met collega's.

Datum: 13 september 2011

Voor meer informatie en inschrijving:

www.adrinstituut.nl

Telefoon: 020-525 37 49

E-mail: adr-fdr@uva.nl

Neem een voorsprong in ontwikkeling en ervaring!

Te huur aangeboden:

representatieve kantoorruimte
in sfeervol pand
aan het Kenaupark 24 te Haarlem

Diverse advocaten houden zelfstandig kantoor op dit adres en delen faciliteiten.

Uitstekende collegiale verhoudingen.
Redelijke kosten. Goede bereikbaarheid.

Voor meer informatie:

Mr R.G.N. le Roy, tel 023 711 24 59

Mr M. Bakhuis, tel 023 551 77 68

Actualiteiten

Agenda

WIKILEAKS EN MENSENRECHTEN

Klokkenluider in het belang van de burger en de democratie of mediagenieke schandpaal voor 'publieke geheimen?' Met het debat *WikiLeaks en mensenrechten: digitale klokkenluiders of politieke paparazzi?* brengt het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten voor- en tegenstanders bij elkaar, met onder anderen defensiedeskundige Ko Colijn en GroenLinks Tweede Kamerlid Arjan El Fassed. Het debat vindt plaats op 21 april aan de Lange Houtstraat 5-7 in Den Haag en duurt van 19.00 tot 21.00 uur. Meer informatie en aanmeldingen: www.NJCM.nl.

SEMINAR GEORGANISEERDE MISDAAD

Het in 1985 geïntroduceerde plan *Samenleving en Criminaliteit*, dat stelt dat misdaadpreventie een gemeenschappelijke zaak is, liet de georganiseerde misdaad buiten beschouwing. Nu wordt daar anders over gedacht. Hoe, dat wordt duidelijk tijdens het seminar *Preventie van georganiseerde misdaad*, georganiseerd door het *Centre for Information and Research on Organised Crime (CIROC)*. De bijeenkomst vindt plaats op 20 april van 9.30 tot 17.30 uur op de Universiteit Utrecht. Deelname kost 220 euro, inclusief lunch en borrel. Aanmelden kan via www.ciroc.nl.

STELSEL ONDER STRESS

Op vrijdag 15 april vindt de jaarvergadering van de Vereniging voor Gezondheidsrecht plaats. Aan de orde komen onderwerpen zoals de zorg in een marginaal stelsel en de schuivende panelen van de zorg en de zorgverzekering. Ook wordt de mr. C.J. Goudsmitprijs 2011 uitgereikt. De vergadering aan de Koningin Wilhelminalaan 33 in Amersfoort duurt van 10.30 tot 16.30 uur. Voor meer informatie en aanmeldingen kunt u terecht op www.vereniginggezondheidsrecht.nl of bij het secretariaat via mailadres vg@fed.knmg.nl.

SYMPOSIUM FAMILIERECHT

Diverse sprekers uit de wetenschap en praktijk komen op de Universiteit Utrecht bijeen tijdens het vijfde symposium over actuele ontwikkelingen in het familierecht. Advocaat Brigitte Chin-A-Fat behandelt de overlegscheiding en advocaat Leo Hendriks de bijzondere curator. Verder zijn er voordrachten over de invloed van het vreemdelingenrecht op het internationale familierecht, het draagmoederschap en het nieuwe internationale echtscheidingsrecht. Het symposium op 15 april duurt van 13.00 tot 17.00 uur. Inlichtingen en aanmelding: www.ucerf.nl of via mailadres t.ditvoorst@uu.nl.

OVERHEID EN SCHAARSTE

De overheid creëert en verdeelt verschillende soorten op geld waardebare exclusieve rechten, zoals frequentievergunningen en emissierechten. Toekenning is niet altijd in hoge mate gereguleerd. Een groep VU-onderzoekers rond prof. mr. Chris Jansen en prof. mr. Frank van Ommeren onderzoekt de allocatie van schaarse rechten. Op 14 april presenteren zij delen van hun onderzoek naar de verwevenheid van publiek- en privaatrecht in het ontwerp van contracten en marktregulering. De presentatie aan de Oudemanhuispoort 4-6 in Amsterdam duurt van 13.00 tot 14.00 uur.

LEREN VAN KLACHTEN

Overheidsinstanties leren van de klachten die over hun optreden worden ingediend. Tenminste, als het goed is. Aanleiding voor de Vereniging voor Klachtrecht om over dit onderwerp een studiemiddag te organiseren. Tijdens de bijeenkomst is onder andere aandacht voor de ervaringen van de Nationale ombudsman Alex Brenninkmeijer ten aanzien van het nakomen van zijn aanbevelingen. De bijeenkomst vindt plaats op 13 april van 14.00 tot 17.00 in het Vergadercentrum Vredenburg in Utrecht. Aanmelden kan via mailadres secretariaat.vvk@nationaleombudsman.nl.

Lokfiets dwingt advocatuur tot scherpste

De politie mag veel, maar niet alles inzetten tegen fietsendiefstal. Lokfietsen moeten daarom voldoen aan strenge eisen om niet te verworpen tot uitlokfietsen.

Alrik de Haas
advocaat te Nijkerk¹

Het klassieke middel, de lokfiets, is dankzij moderne technieken als gps zo 'succesvol' dat een opmars van creatieve andersoortige middelen niet kon achterblijven. Entree de lok(vracht)auto, lokgraffiti, lokhomo, lokoma, lokwoning en lokzak. Ook agenten blijven niet achter en verkleeden zich als lokhoer of lokjood. Maar het grensgebied tussen lokken en uitlokken is diffuus en geen alledaagse problematiek in de rechtszaal. Voor wie in aanraking komt met lokfietsen of andere middelen, wees alert. Het inzetten van lokmiddelen blijft namelijk mensenwerk.

De praktijk

Bij inzet van een lokfiets plaatst de politie een (onafgesloten) fiets op een druk punt en houdt deze vervolgens van gepaste afstand in de gaten. Met behulp van een gps-zender kan de lokfiets zelfs op de mobiele telefoon worden gevolgd. Wordt zo'n hypermoderne lokfiets verplaatst, dan volgt een seintje naar de telefoon. Lokfietsen met gps rouleren onder korpsen in den lande, omdat de oorspronkelijke lokfiets eigendom was van de politie en dus snel bekend onder 'geïnteresseerden'. Bij wegneming van de lokfiets volgt aanhouding op heterdaad. Afhankelijk van de persoon en opgebouwde justitiële documentatie heeft vervolging plaats.

Lokrechtspraak

In gepubliceerde rechtspraak treft men enkele uitspraken over lokfietsen aan. Zo oordeelde de Hoge Raad eind 2008 dat het

Foto: Paul van Riel/HH

inzetten van een lokfiets om fietsendieven op heterdaad te kunnen betrappen door de politie in beginsel is toegelaten, ook al steunt dit niet op een wettelijke regeling.²

De politie mag personen echter niet tot handelingen aanzetten die ze eigenlijk niet van plan waren. Een lokfiets moet er daarom 'natuurlijk' uitzien om juridisch door de beugel te kunnen. Niet de impuls, maar de opzet moet bij de verdachte aanwezig zijn voor veroordeling voor diefstal. Per lokmiddel vergt dit een eigen beoordeling. Zo is bij de inzet van lokauto's van belang de mate waarin de lokspullen bedekt liggen. Moet een potentiële dief eerst in de auto turen om de spullen te zien liggen, dan is eerder aan te tonen dat de verdachte 'wat van plan' was en overtuigender over aanwezige opzet te spreken. Bij lokfietsen speelt de uitstraling een rol. Recent verscheen op de website Rechtspraak.nl een 'Zutphense lokfietszaak'.

Voor de verdediging bleek het onmogelijk te worden geïnformeerd over details van de lokfiets. Er kon niet worden beoordeeld of er een bovenmatige uitlokkende werking van de fiets was uitgegaan. De rechtbank constateerde dat over de lokfiets onvoldoende gegevens beschikbaar waren; in het dossier ontbrak een foto. Uiteindelijk bleek dat de fiets niet alleen niet langer in bezit van de politie was; hij was zelfs niet meer te traceren. Een beroep op niet-ontvankelijkheid werd afgewezen, maar de rechtbank sprak de verdachte wel vrij.³

Lokken mag, uitlokken niet

De lokmiddelen die de politie inzet, lokken ook de strafadvocaat uit door zowel het juridisch gehalte van dit soort zaken als de vaak flinke strafeisen van het OM. Wees daarom scherp, anders wordt iemand zomaar betiteld als draaideurcrimineel en gaat hij twee jaar de gevangenis in voor het stelen >>>

¹ Advocaat bij OMRV Lunenberg Advocaten.

² HR 28 oktober 2008, LJN: BE9817, 01826/07, odd. 2.3-2.4.

³ Rechtbank Zutphen 24 november 2010, LJN: BO4767, o.a. 06/460127-09.

» van één lokfiets. De Hoge Raad waakt ervoor dat de politie niet (on)bedoeld daders produceert en zo de criminaliteit bevordert door uitlokking. Dat gaat immers de opsporingstaak te buiten. Strijd met zogeheten beginselen van een behoorlijke procesorde kan aan de orde zijn. Indien die beginselen ernstig en 'doelbewust of met grove veronachtzaming van rechten van de verdachte' worden geschonden, kan dat leiden tot niet-ontvankelijkheid van het OM. In de regel volgt deze zwaarste sanctie niet (meer). Eerder kan worden gekomen tot vrijspraak, als de rechter de verkregen resultaten van het ingezette lokmiddel beschouwt als onder regie van de politie tot stand gekomen uitlokking. De 'Zutphense lokfietszaak' leert dat vrijspraak ook volgt indien bepaalde vragen in het dossier rondom het lokmiddel onbeantwoord blijven.

Bij inzet van een lokmiddel is uitlokking niet uit te sluiten. De mate waarin de politie mag lokken met een fiets zijn in de rechtspraak begrensd. Over andere lokmiddelen, zeker wanneer undercoveragenten het lokmiddel zijn, zal ongetwijfeld rechtspraak volgen. De advocaat dient daarom scherp te blijven bij totstandkoming én opbouw van het dossier en zo de grenzen te bewaken. Waar nodig dienen uitdrukkelijk onderbouwde verzoeken en standpunten naar het OM en de rechtbank te worden ingenomen. De Hoge Raad zal in de toekomst ongetwijfeld opnieuw arrest wijzen.

Marketing steeds belangrijker

Voor ruim driekwart van de kantoren is het belang van marketing de afgelopen twee jaar toegenomen. Ook het marketingbudget is bij 67 procent van de ondervraagde kantoren gestegen en de meerderheid verwacht dat dit de komende jaren doorzet. Dat zijn de belangrijkste conclusies uit het onderzoeksrapport *Het belang van marketing in de advocatuur* van Annalise Market Intelligence dat vorige maand uitkwam. Aan het onderzoek deden dertig kantoren mee, waaronder 24 top 50-kantoren. Marketing speelt bij 38

procent van de kantoren een cruciale rol in het boeken van commerciële successen. Toch geeft 31 procent aan dat hun marketing nog in de kinderschoenen staat en dat dit verder moet worden uitgebreid. Traditionele marketingactiviteiten, zoals publiceren in vakbladen en het organiseren van relatie-evenementen, wordt als het meest effectief gezien. Het minst populair zijn direct mailings en het gebruik van social media, alhoewel ruim twee derde van de ondervraagde kantoren dit wel toepast.

Verkenning verruiming schadevergoeding slachtoffers

De rechtspraak verkent de verruiming van de mogelijkheden voor slachtoffers om een schadevergoeding in te dienen in het strafproces. Als uit die verkenning blijkt dat de verruiming een reële optie is, volgt een proef, aldus een woordvoerder van de Raad voor de Rechtspraak. Dat er een proef wordt gehouden met aparte zittingen over de strafmaat, waarbij het slachtoffer het woord mag voeren, zoals De Telegraaf vorige maand berichtte, wordt door Minister Opstelten (Veiligheid en Justitie) tegenge-

sproken. Eerder dit jaar pleitte de Amsterdamse rechter Willem Korthals Altes in het *Nederlands Juristenblad* nog voor aparte strafmaatzittingen. Opstelten erkent dat 'sommige strafzaken zo snel worden afgedaan dat slachtoffers onvoldoende tijd of gelegenheid hebben om hun vordering tot schadevergoeding te onderbouwen. Voor deze groep is hij 'voornemens de praktische en juridische mogelijkheid te onderzoeken om deze vorderingen op een bijzondere zitting te behandelen

Contact met het bureau van de orde

Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Neuhuyskade 94, Den Haag

Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23/21	finorg@advocatenorde.nl
Kwaliteitszorg	070-335 35 71/78	pr@advocatenorde.nl
Fax algemeen	070-335 35 31	
Helpdesk		
BalieNet-certificaten	070-335 35 86	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 54	helpdesk@advocatenorde.nl
Opleiding		
Beroepsopleiding (09.00-12.00 u)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58	vso-po@advocatenorde.nl
Onderhoud vakbekwaamheid (PO)	070-335 35 58	vso-po@advocatenorde.nl
Vrijstellingen 80 en VSO	070-335 35 41	pb@advocatenorde.nl

(advertentie)

kleermakerij sinds 1937

Bernard Poelman

o.a. leverancier van toga's aan het Internationaal Gerechtshof der Verenigde Naties

Superieure toga's

- op uw maat gemaakt
- leverbaar in wol/terlenka (lichtgewicht)
- of in zuiver wol (ultra-lichtgewicht)
- voldoende beffen in voorraad
- eventueel levering binnen enkele dagen mogelijk

Lange Poten 19
2511 CM 's-Gravenhage
telefoon: (070) 346 17 42
fax: (070) 362 11 70
E-mail: info@bernard-poelman.nl
www.bernard-poelman.nl

portretfotografie door topfotografen

Hollandse Hoogte – 25 jaar kwalitatieve fotografie

Het beste fotobureau van Nederland en in de ogen van velen zelfs van Europa, jubileert. Wat in 1985 ontstond uit een netwerk van fotografen die betrokken waren bij Plaatwerk, een tijdschrift voor sociale fotografie is uitgegroeid tot een toonaangevend bureau van internationale allure met hoge inhoudelijke en esthetische normen.

Samenwerking: portretfotografie door topfotografen

Hollandse Hoogte en Advocatenblad zijn vanwege het jubileum een exclusieve samenwerking aangegaan op het gebied van portretfotografie voor advocatenkantoren. Hollandse Hoogte selecteerde twaalf topfotografen, die een stempel drukken op de hedendaagse portretfotografie.

Onder de fotografen bevinden zich namen als Merlijn Doomernik, Tessa Posthuma de Boer en Friso Keuris. De foto's kunnen gebruikt worden voor de website van het kantoor, social media of andere promotionele doeleinden.

Prijs actie

€ 200,- exclusief 19% btw per portret inclusief gebruiksrechten.

Extra - portrettengalerij

Met een portrettengalerij in uw kantoor creëert u een blikvanger. Prints van hoge kwaliteit worden modern afgewerkt op dibond en voorzien van een plexiglas laag en aluminium ophangframe. Wij bieden u de mogelijkheid aan prints te bestellen op drie formaten.

Link

www.hollandse-hoogte.nl/corporate

‘Ik was toch iets
meer opgewonden
dan ik van tevoren
had gedacht’

Ybo Buruma: nieuwe raadsheer Hoge Raad

‘Ik wil erbij zijn als de beslissingen worden genomen’

Ybo Buruma, als hoogleraar strafrecht in Nijmegen altijd bereid strafzaken te becommentariëren, stapt van de zeepkist. Buruma bespreekt zijn benoeming bij de Hoge Raad, het nut van duiding en de Commissie Evaluatie Afgesloten Strafzaken. ‘Ik heb een aantal malen echt deernis gehad met de verzoeker.’

Lars Kuipers

Zijn kandidatuur zorgde voor een unicum. Voor het eerst stemde de Tweede Kamer schriftelijk over de benoeming van een lid van de Hoge Raad. Op verzoek van de PVV, die hem te links vindt. Nee, zegt Buruma in zijn werkkamertje in de rechtenfaculteit van de Nijmeegse Radboud Universiteit, de stemming heeft hij niet gevolgd. Hij was die middag met andere dingen bezig, maar had wel sms-contact met Den Haag. Het bericht dat de Kamer instemde, kwam van zijn zoon.

‘Ik was toch iets meer opgewonden dan ik van tevoren had gedacht,’ zegt Buruma onderkoeld. ‘Iedereen had me vooraf gezegd dat de kans heel klein was dat er iets mis zou gaan. Maar de toon waarop het debat wordt gevoerd, maakt toch uit. Ik kan me wel voorstellen dat de PVV mij liever niet ziet als lid van de Hoge Raad. Als hoogleraar heb ik me kritisch uitgelaten over Geert Wilders. Wie kaatst, kan de bal terug verwachten. Maar het is jammer dat er een toon wordt gezet alsof de Hoge Raad niet deugt.’

Vooraf dat laatste bezwaarde hem, zegt Buruma. Hij kreeg het idee dat de comotie rondom hem op de Hoge Raad zou afstralen. ‘Op een gegeven moment kreeg ik zelfs een mail van mijn toekomstige collega’s: “We hopen niet dat je denkt...” Heel aardig. Want je denkt dus wel op zo’n moment: hè gad, ik gooi zo wel een boel stenen in de vijver.’

‘Ik zou het heel jammer vinden als de wetenschap wegdrijft van de rechtspraktijk’

Vorig jaar al sprak de vaste Kamercommissie voor Justitie tijdens een besloten kennismaking met Buruma over zijn kandidatuur. Toen zijn hem stevig de nieren geproefd, zegt hij. ‘Dan is het wel een beetje gek dat er nu wordt gedaan alsof zo’n benoeming helemaal via achterkamertjes verloopt, alsof er geen gelegenheid is geweest mij stevig te ondervragen. Die gelegenheid is er dus wel en ik geloof niet dat ik uit de school klap als ik zeg dat de heer Teeven mij een paar kritische vragen heeft gesteld. Daar was niemand van de PVV bij, trouwens.’

Duiden voor geld

Als hoogleraar becommentarieert Buruma vaak actuele strafzaken in de media. Hij vindt dat bij zijn functie horen. ‘De belastingbetaler wil zien wat een professor doet voor zijn geld. Er zijn universiteiten waar alleen maar geldt of je iets hebt geschreven in een Amerikaans blad. Je komt dan wel hoog in de pikorde, maar ik vind dat een schandelijke benadering van de wetenschap. Ook ad-

vocaten hebben behoefte aan mensen die de laatste arresten duiden. Wat betekent zo’n arrest? Is het inderdaad een doorbraak? Dat soort duiding willen juridische professionals, dat soort duiding wil de samenleving. Ik zou het jammer vinden als, gedreven door bureaucratische tendensen, de wetenschap wegdrijft van de rechtspraktijk.’

Het zal wennen zijn dat hij zich in zijn nieuwe rol terughoudender moet opstellen tegenover de media. ‘Als hoogleraar ga ik ervan uit dat één op de tien interviews mislukt. En dat vind ik niet erg. Je wordt als hoogleraar namelijk niet afgeprekend op wat er fout gaat, maar op wat er goed gaat. Als raadsheer bij de Hoge Raad word je geacht het goed te doen. Dan kun je dus niet meer een score van één op tien hebben; je moet zelfs droevig zijn als het één op honderd is.’

Hoewel het hoogleraarschap hem als gegoten zit, kijkt hij uit naar zijn nieuwe functie, zegt Buruma. ‘Je levert als hoogleraar vooral commentaar. Uiteindelijk heb ik gedacht: ik wil dáár zijn waar het raderwerk van de geschiedenis draait. Ik wil erbij zijn als de echte beslissingen worden genomen.’

Grenzen bereikt

Het raderwerk van de geschiedenis – als voorzitter van de toegangscommissie van de Commissie Evaluatie Afgesloten Strafzaken (CEAS) zat hij er de afgelopen jaren dicht op. Het Openbaar Mi-

nisterie riep de CEAS in het leven na de traumatische zaak van de Schiedammer Parkmoord. Sinds 2006 zag Buruma ruim zestig zaken passeren, waaronder die van Lucia de Berk en Ina Post. In die zaken vormde het CEAS-onderzoek een breekijzer voor herziening bij de Hoge Raad.

Maar ook liep Buruma de afgelopen jaren aan tegen de beperkingen van de CEAS. Bijvoorbeeld in de zaak tegen de Koerd Hüseyin Baybaşın, die in 2002 werd veroordeeld tot levenslang voor moord, gijzeling en drugshandel. Een Turkse politieman kwam vervolgens met het verhaal dat hij telefoontaps had gemanipuleerd die het bewijs vormden in Baybaşıns veroordeling. ‘Dat is nogal iets, in een arrest van het hof dat vrijwel gebaseerd is op telefoontaps. Die zaak was zo complex dat je denkt: sjongejonge, hoe kan ik als voorzitter van deze commissie zorgen dat ik nog enigszins ordentelijk onderzoek blijf doen naar iets wat ik ook echt kan onderzoeken? Het is begrijpelijk dat de verdediging kritiek heeft. Maar ik geloof dat we werkelijk alles hebben gedaan wat in ons vermogen lag om in elk geval over deze vraag – zijn die banden gemanipuleerd of niet – een zo goed mogelijk oordeel te vellen.’

Toch zitten dingen in de Baybaşın-zaak hem nog steeds niet helemaal lekker. ‘Van zijn medeplegers is er één in Turkije vervolgd en vrijgesproken; de ander is niet vervolgd. Daar had ik onderzoek naar willen doen. Wat waren de overwegingen van de Turkse autoriteiten om tot deze uitspraken te komen? Dat had een ander licht kunnen werpen op Baybaşıns veroordeling, leek mij, als medepleger met die andere twee. Strafrechtelijk ga je te snel als je zegt dat de veroordeelde dan maar moet worden vrijgesproken, maar het is wel duidelijk dat je hier een heel bijzondere casus hebt. Toch hebben we toen gezegd: “Nu zitten wij aan onze grens.” In Nederland was ik van alles gaan opvragen, maar in het buitenland hebben wij geen onderzoeksbevoegdheden.’

‘Het hoort niet bij de functie van P-G bij de Hoge Raad om ongedekt te zijn’

Deernis

Een ander manco van de CEAS is dat veroordeelden – of hun advocaten – zelf geen zaken kunnen aandragen; dat moet via een wetenschapper. ‘Ik begrijp dat er advocaten zijn die er daarom niet aan beginnen. Ik heb een aantal malen echt deernis gehad met de verzoeker en gedacht: hier zouden we onderzoek naar hebben gedaan als een professor deze zaak had aangebracht.’

Zo was er de zaak van een man die was veroordeeld voor verkrachting. ‘Hij bood ons een serie afdrukken van naaktfoto’s met tijdsaanduidingen. In het arrest van het hof werd ervan uitgegaan dat de verkrachting plaats zou hebben gehad tijdens het maken van die foto’s. En hij claimde: “Als je deze vrouw ziet, is dat iemand die net verkracht is?” Daar kon ik me wel iets bij voorstellen. Eigenlijk stond ze er lachend op, daar kwam het op neer.’

Omdat de veroordeelde geen wetenschapper aan zijn zijde had, nam de CEAS de zaak niet in behandeling. ‘Die veroordeelde had alleen een taalweten-

schapper en die was natuurlijk niet terzake kundig. Dat wist die professor zelf ook wel, maar blijkbaar had die hetzelfde gevoel van deernis als ik. Tegen die veroordeelde heb ik gezegd: “Probeer het eens bij Peter van Koppen.” Dat is de weg wijzen, dat vind ik niet te ver gaan. Want het is wel belangrijk wat de CEAS doet, maar het is niet het rechtens relevante ding. Dat geeft mij meer ruimte om zo’n advies te geven.’

Eind in zicht

Inmiddels is het einde van de CEAS in zicht. Het wetsvoorstel herziening ten voordele geeft de procureur-generaal bij de Hoge Raad de mogelijkheid zelf te onderzoeken of een zaak voor herziening in aanmerking komt. Anders dan de CEAS, die opgehangen is aan het OM, kan de P-G bij de Hoge Raad ook onderzoek doen naar de oordeelsvorming door de rechter.

Hij krijgt in de toekomst de beschikking over een adviescommissie, die vergelijkbaar is met de huidige CEAS. ‘Heel goed,’ vindt Buruma. ‘Anders maak je onze hoogste adviseur, degene die ministers en Kamerleden mag vervolgen, plotseling kwetsbaar voor dat ene, heel specifieke geval in die stroom zaken. Als ik een foute beoordeling maak, kan ik als commissievoorzitter opstappen. Dan kun je zeggen: “Het was maar een professor uit de provincie.” Maar het hoort niet bij de functie van P-G bij de Hoge Raad om ongedekt te zijn.’

Anders dan nu, kunnen veroordeelden bij de P-G zelf zaken aanhangig maken. Zijn adviescommissie zal het lastig krijgen, verwacht Buruma. ‘Bij de CEAS werd je niet aan precedentes gehouden. Het probleem van deze adviescommissie wordt dat zij jurisprudentie gaat bouwen. Dat men wel het gevoel krijgt dat men onder omstandigheid a, b of c daar recht op heeft. Voor je het weet heb je een derde toegang tot de rechter. Wat je dus kunt voorspellen, is dat er in het begin nogal wat debat zal zijn over de vraag of de P-G niet te streng is met zijn criteria. Nou, reken maar dat hij streng zal zijn.’

The power to do more

**Wij helpen u
graag met uw
moeilijkste zaken.**

Met welk IT-probleem u ook kampt, wij helpen u het op te lossen.

Wij staan voor u klaar met deskundig advies – van afzonderlijke producten tot volledige IT oplossingen – gesteund door onze bekroonde service. Of u nu laat aan het werk bent om een belangrijk dossier af te ronden of documenten doorneemt, u kunt erop vertrouwen dat Dell voor u klaar staat wanneer hardware- of softwareproblemen opduiken. Wij kunnen u ook helpen al uw vertrouwelijke gegevens veilig te stellen.

Kies voor gespecialiseerd advies over de juiste IT oplossing voor uw advocatenkantoor.

Bezoek ▶

Dell.nl/legal of bel uw adviseur op 020-582-7140.

‘Betrokkenheid hangt af van de situatie waarin je verkeert’

Theo van Boven wijdde zijn lange carrière aan de strijd voor mensenrechten. Zeker, er is nog te weinig oog voor de positie van de verdediging bij internationale tribunalen. Maar de aandacht voor mensenrechten is groter dan ooit, zegt *Mr. Human Rights*.

Tatiana Scheltema

‘Of ik milder ben geworden?’ Het blijft even stil. ‘Dat weet ik niet. Je kunt milder worden in de zin van: “laat maar lopen” of “aan ons allemaal schiet wel iets tekort, dus waarom zou ik scherp oordelen over de ander?’ Maar in een bepaalde periode van mijn leven ben ik juist radicaler geworden. Het hangt af van de situatie waarin je verkeert.’ Theo van Boven (77) doelt op zijn aanstelling van 1977 tot 1982 als Mensenrechten-directeur van de Verenigde Naties in Genève. Het was de tijd van de Vuile Oorlog in Argentinië, het Apartheidsregime in Zuid-Afrika en de Israëliëse invasie in Libanon. Ondertussen was ook de Koude Oorlog nog in volle gang en werd het diplomatieke spel hoog gespeeld. ‘Ik werd in Genève geconfronteerd met zaken waar ik me verantwoordelijk voor voelde, maar zag tegelijkertijd hoe moeilijk die verantwoordelijkheid te realiseren was. Dat leidde bij mij niet tot berusting, integendeel. Dat is me niet in dank afgenomen.’

Zijn compromisloze opstelling ten opzichte van plegers van mensenrechtenschendingen kostte Van Boven uiteindelijk zijn baan. Hem werd verweten het oor te veel te laten hangen naar non-gouvernementele organisaties die berichtten over het schrikbewind van de Argentijnse dictator Jorge Videla. Ook droeg hij een anti-apartheidsbutton op zijn revers en liet hij zich publiekelijk uit over wandaden van lidstaten die op dat moment geen onderwerp van onderzoek waren. Het leidde tot een diplomatieke rel, maar vestigde – ook internationaal – zijn reputatie als *Mr. Human Rights*.

Waarom Mr. Human Rights?

Theo van Boven (26 mei 1934) studeerde rechten in Leiden en Dallas, Texas. In 1960 trad hij in dienst van het ministerie van Buitenlandse Zaken en na zijn promotie in 1967 doceerde hij Mensenrechten aan de Universiteit van Amsterdam. Van 1970 tot 1975 was hij de Nederlandse vertegenwoordiger in de Commissie der Verenigde Naties voor de Rechten van de Mens en van 1977 tot 1982 directeur van het Mensenrechtenbureau van de VN in Genève. Daar kwam hij uiteindelijk in conflict met de VN-top door zijn compromisloze opstelling ten aanzien van landen als Argentinië. Terug in Nederland werd hij hoogleraar Internationaal Recht aan de Universiteit van Maastricht. Daarnaast zetelde hij in het bestuur van mensenrechtenorganisaties waaronder de *International Commission of Jurists*. Hij was de eerste griffier van het Joegoslavië-tribunaal, speciaal VN-rapporteur voor het recht op schadevergoeding aan slachtoffers van grove mensenrechtenschendingen, lid van het VN-Comité voor uitbanning van rassendiscriminatie en speciaal VN-rapporteur inzake foltering. In die hoedanigheid betwistte hij in 2004 met succes de uitlevering van de Koerdische journaliste en PKK-activiste Nuriye Kesbir door Nederland aan Turkije.

Hij zou het nu niet anders doen, zegt de Maastrichtse emeritus hoogleraar Internationaal Recht een kwart eeuw later tijdens een lunch in Den Haag. ‘Ik zeg niet dat ik nooit een vergissing heb begaan of onhandig heb opgetreden. Maar er is sindsdien veel veranderd. Als hoofd van de mensenrechtenafdeling kun je je nu opener uitlaten. Door de verhoudingen in de Koude Oorlog moest men voortdurend balanceren. En ik denk dat de plaats die mensenrechten innemen belangrijker is geworden. Het wordt nu breed geaccepteerd dat landen die mensenrechten schenden bekritiseerd kunnen en moeten worden. Ik deed dat toen al omdat ik vond dat we zaken te veel onder het tapijt hielden. Maar misschien was ik mijn tijd te ver vooruit.’

Dat bleek al in 1974, enkele maanden na de coup van de Chileense generaal Augusto Pinochet. Als Nederlands vertegenwoordiger in de Commissie der

Verenigde Naties voor de Rechten van de Mens stelde Van Boven voor een onderzoekscmissie in te stellen om de ‘feitelijke ontwikkelingen’ – lees de verdwijningen en martelingen – te documenteren. ‘Zo’n *factfinding mission* was toen nog vrijwel onbekend. Ook was er de kritiek dat het een inbreuk zou zijn op de nationale integriteit en soevereiniteit. Dat argument gaat niet meer op. Nu wordt algemeen erkend dat grootscheepse mensenrechtenschendingen geen interne aangelegenheid zijn. De veroordeling van de systematische rassendiscriminatie en onderdrukking in Zuid-Afrika was daarvan het begin.’

Een mijlpaal in de vervolging van grootscheepse mensenrechtenschendingen was de oprichting van het *International Criminal Court* (ICC) in 2001. Van Boven was voorzitter van de Nederlandse onderhandelingsdelegatie.

» Lees verder op pagina 26

Where problem meets solved

Brunel Legal neemt organisaties juridische problemen uit handen. Pragmatisch en snel. Met gedreven specialisten. Die u direct kunnen bijstaan. Op korte of lange termijn. Interim, maar bijvoorbeeld ook via Legal Assistance. Waarbij effectief juridisch advies op contractbasis op afroep beschikbaar is. We kunnen zelfs complete trajecten van u overnemen. Bijvoorbeeld de afhandeling van een klachtetraject. Ook juridische kennis met meer resultaat en minder zorgen en kosten?

Let's meet op brunel.nl

Brunel
access to excellence

» Vervolg van pagina 23

Sommige advocaten vinden dat de Equality of Arms er slecht is geregeld: de aanklager heeft een ruim budget en de advocaat bijt op een houtje.

‘Dat is waar. Bij het Joegoslavië-tribunaal, waar ik griffier was, deed dat probleem zich ook voor. Ik had de zorg over een aantal logistieke zaken en kreeg een aantal advocaten op bezoek die zeiden: “We staan in een ongelijke positie ten aanzien van de aanklager, die over ruime middelen beschikt.” Daarin hadden ze gelijk. Ook toen al was er weinig geregeld voor de advocatuur en dat was in 1994. In Rome heeft men allerlei lessen getrokken uit de ervaringen van ad hoc tribunalen. Ik heb me daar vooral beziggehouden met de relatie van het toekomstige Strafhof tot de Veiligheidsraad en het bijeenhouden van de delegaties van de verschillende ministeries. Ik begrijp dat het probleem nog steeds bestaat. Maar wat is een goed honorarium voor een advocaat? Een advocaat uit de Balkan is andere bedragen gewend dan zijn Amerikaanse of Nederlandse collega.’

Luxestandpunt

Om aandacht te schenken aan de belangrijke rol die advocaten spelen bij

de strijd voor mensenrechten nam Van Boven plaats in de jury van de *Lawyers for Lawyers Award*. Deze prijs, die dit jaar voor het eerst wordt uitgereikt, is in het leven geroepen voor advocaten die zich, vaak met gevaar voor eigen leven, inzetten voor mensenrechten en de *Rule of Law*. Aanleiding voor de prijs is het jubileum van Advocaten voor Advocaten, de stichting die in 1986 door advocaten en Amnesty International werd opgericht (zie kader).

‘In die tijd – de jaren tachtig – leefde er bij velen een sterk gevoel om solidair te zijn met beroepsgenoten in de problemen. Dat gold voor advocaten, maar ook voor artsen en rechters. Ik ben in die tijd weleens door de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak geconsulteerd, maar dat was toen nog omstrede. De vraag was: “Begeven we ons niet in een politiek mijnenveld door collega-rechters te helpen die bedreigd of het werken onmogelijk wordt gemaakt?”’

Van Boven is ‘heel tevreden’ over de keuze voor de winnaar, de Zimbabwaanse mensenrechtenadvocaat Alec Muchadehama (zie het interview met hem op pagina 12). Geen gemakkelijke keuze, benadrukt hij. ‘Er waren kan-

didaten van over de hele wereld. Deze advocaten houden zich vaak niet alleen bezig met hun cliënt maar ook met de politieke situatie in hun land. Je ziet vaak dat advocaten in landen die zeer repressief zijn, waar grote ongelijkheid heerst of sprake is van enorme culturele en godsdienstige achterstellingen, stelling nemen tegen het systeem en zo in een politieke context terecht komen. Hoever ga je daarin? Sluit je je ogen voor het onrecht dat jouw cliënt overkomt? In onze samenleving zegt men dat je als rechter of advocaat ten allen tijde moet vermijden dat je een politiek stempel krijgt omdat dan je onafhankelijkheid ter discussie komt te staan. Vanuit onze democratisch georganiseerde positie in het westen kan men dat zeggen. Elders kun je dit luxestandpunt niet innemen.’

Dubbelzinnig

Voor de advocaten en rechters die op dit moment in het Midden-Oosten vechten voor de revolutie heeft Van Boven dan ook alle begrip. Toch had hij deze omwenteling niet voorzien; evenmin als de omwentelingen in Oost-Europa in 1989. ‘Uit een zeker idealisme had ik wel gedacht dat er een geleidelijke verbetering

**Vijftienvijf jaar
Advocaten voor
Advocaten**

Het idee om Nederlandse advocatenkantoren met bedreigde beroepsgenoten elders op de wereld in contact te brengen werd in 1985 bedacht door Frederiek de Vlaming en Wilbert van Hövell tot Westerflier, beiden werkzaam bij de Beroepsgroep Juristen van Amnesty International. Bij de uitwerking werden ook het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten, het Studie- en Informatiecentrum Mensenrechten, de Novib en de Nederlandse Orde van Advocaten betrokken. In 1986 werd de Stichting Advocaten voor Advocaten (*Lawyers*

for Lawyers of L4L) opgericht met als doel: het wereldwijd actief steunen van advocaten die met arrestatie, marteling, of moord worden bedreigd omdat zij opkomen voor slachtoffers van mensenrechtenschendingen. De flamboyante Amsterdamse media-advocaat Willem van Manen (1934-2008) was de eerste vijftien jaar voorzitter. Hij haalde een groot aantal advocatenkantoren over de stichting financieel te steunen – altijd anoniem, om de onafhankelijkheid te waarborgen. Van Manen tekende ook de pinguïncartoon die uitgroeide tot het symbool van Advocaten voor Advocaten. In 2001 werd Van Manen opgevolgd door de

huidige voorzitter, Phon van den Biesen. Het eerste project van L4L was de financiële ondersteuning van het Colombiaanse *Colectivo De Abogados José Alvear Restrepo*, het collectief dat vecht voor de rechten van de inheemse boerenbevolking in Colombia. Ook zijn projecten opgezet in Cambodja, de Filippijnen, Guatemala, Honduras, Brazilië, Turkije en Suriname. Daarnaast verleende de stichting financiële steun aan organisaties en advocaten in Kenia, Soedan, Zuid-Afrika, Sri Lanka, Iran, Egypte en Joegoslavië. Meest in het oog springen de schrijffacties die L4L regelmatig op

touw zet, analoog aan die van Amnesty International. Door zo veel mogelijk brieven te richten aan autoriteiten in landen waar advocaten worden bedreigd, gevangenen of gefolterd, wordt hun situatie onder de aandacht gebracht. Ook wijst men in die brieven steevast op mensenrechten die voortvloeien uit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, de *Declaration on Human Rights Defenders* en de *Basic Principles on the Role of Lawyers*. Volgens dit VN-document moet elk land het recht op een onafhankelijk advocaat vormgeven en ervoor zorgen dat advocaten ongehinderd hun werk kunnen doen.

zou optreden. Het grappige is wel dat veel mensenrechten, ook in hun formulering, in revolutionaire situaties zijn ontstaan: de Amerikaanse Onafhankelijkheidsverklaring maar ook de Franse Declaratie voor de Rechten van de Mens. Dus dit is hoopvol.'

Navrant is wel, aldus Van Boven, dat de westerse opstelling ten opzichte van Libië altijd uitermate dubbelzinnig is geweest en dat mensenrechtencriteria daar nauwelijks een rol bij speelden. 'Wij hebben het systeem van Khadaffi ten eerste sterk gesteund met wapenleveranties,

ook Nederland, met als argument dat "als wij het niet doen, iemand anders het wel doet". Nu staat er in de krant dat men dat betreurt. Het zijn moeilijke keuzes, dat weet ik wel. En de belangen om zo veel mogelijk onder tafel te houden zijn groot in bepaalde sectoren van de economie. Maar er wordt te soepel en laks mee omgesprongen en ik vraag me af of de Kamer er grip op heeft. Het ontbreekt nu aan een geïntegreerd mensenrechtenbeleid. Buitenlandse Zaken kan van alles roepen maar het is ongeloofwaardig als het binnenlandse beleid daar niet op is afgestemd.

Daarnaast hebben wij allerlei afspraken gemaakt met Libië om een barrière op te werpen tegen de toestroom van Afrikanen. Daarmee ondermijnen we in feite de basisbeginselen van het Vluchtelingenrecht, juist dat van het *non-refoulement*: dat je mensen niet zomaar terugstuurt naar landen waar ze gevaar lopen.'

Is er nu nog voldoende draagvlak voor mensenrechten, of zorgt de overdaad aan organisaties voor verzadiging?

'Schendingen van mensenrechten raken mensen pas als ze een zekere betrokkenheid voelen. Dus waar gebeurt het, wie zijn de slachtoffers en hoe worden die mensenrechten geschonden. Het is zo'n breed terrein: het recht op voedsel is bijvoorbeeld ook een mensenrecht. Tegelijkertijd is de gevoeligheid voor mensenrechtenschendingen, door je in te zetten en je solidair te verklaren met hen wiens rechten worden geschonden, wel een punt. Als ik kijk naar de houding in Europa ten opzichte van vreemdelingen en vluchtelingen is er bepaald geen grotere compassie ontstaan ten opzichte van het verleden. Ik zie wel meer betrokkenheid, van de media en talloze organisaties, maar of zich dat vertaalt in daden van solidariteit... Ik ben er nog niet zo zeker van dat dat gebeurt.'

Als het spel een
legale status
krijgt, dan zijn
fiscaal gezien de
gevolgen niet
louter positief

Een kans voor poker

Als het Nederlandse kansspelbeleid op de schop gaat, reiken de effecten verder dan het pokerspel en het vergunningenbeleid van de Wet op de kansspelen.

Mieke Eversteijn en Noortje Lina
advocaten in Amsterdam¹

Er is momenteel veel te doen rondom het Nederlandse kansspelbeleid. Naast de jurisprudentiële ontwikkelingen met betrekking tot het pokerspel en het vergunningenbeleid van de Wet op de kansspelen (Wok) heeft staatssecretaris Fred Teeven (Veiligheid en Justitie) recent zijn beleidsvisie op het kansspelbeleid kenbaar gemaakt. Hij wil de kansspelwetgeving drastisch wijzigen. Deze ontwikkelingen kunnen zowel strafrechtelijk als ook fiscaaltechnisch en bestuursrechtelijk grote gevolgen hebben.

Wet op de kansspelen

Op grond van art. 1 aanhef onder a Wok is het verboden gelegenheid te geven aan kansspelen, tenzij daarvoor ingevolge de Wok een vergunning is verleend. Denk hierbij aan het organiseren van een pokertoernooi. In art. 1 aanhef onder b Wok is vervolgens het verbod op het bevorderen van deelnemen aan kansspelen neergelegd. Onder 'bevorderen' wordt volgens het ministerie van Veiligheid en Justitie verstaan: alle handelingen die deelname aan kansspelen vergemakkelijken of in de hand werken, zoals het maken van reclame voor en het plaatsen van hyperlinks en banners naar illegale kansspelsites.

Momenteel biedt de Wok de mogelijkheid om aan één rechtspersoon een vergunning te verlenen voor het organiseren van speelcasino's.² Deze vergunning is verleend aan Holland Casino, waardoor het organiseren van pokerspelen door anderen verboden is.

Indien echter geen (verkapte) prijzen worden uitgelooft (zoals bij speluitleg, -instructie of als oefensituatie) en indien de gelegenheden noch voor het publiek zijn opengesteld noch bedrijfsmatig worden gegeven, mag poker toch zonder vergunning worden aangeboden.³ Voor wat betreft het spelen van poker op speelautomaten geldt dat dit onder voorwaarden mag worden aangeboden.

Ook via internet wordt veelvuldig 'gelegenheid gegeven tot deelname aan kansspelen'. Volgens de Hoge Raad is hiervan in Nederland sprake wanneer via internet door middel van een mede op Nederland gerichte website toegang wordt geboden aan potentiële deelnemers in Nederland (en dit niet door enige software onmogelijk wordt gemaakt) die via hun computer rechtstreeks aan het spel kunnen deelnemen – dat wil zeggen: zonder dat andere handelingen zijn vereist dan die op de computer kunnen worden verricht.⁴ De term 'gelegenheid geven tot' moet aldus ruim worden uitgelegd.

Kans- of behendigheids spel?

Een spel is volgens de Wok een kansspel indien de deelnemers kunnen winnen door enige 'kansbepaling' waarop zij in het algemeen geen overwegende invloed kunnen uitoefenen. De open normen in deze definitie zijn in de rechtspraak ingevuld. In de jaren zestig werd het rouletteachtige observatiespel Saturne ter discussie gesteld.⁵ Of deelnemers 'in het algemeen overwegende invloed' konden uitoefenen, hing volgens de HR af van de resultaten die de grote meerderheid van de spelers bij het spel behaalde. Naar aanleiding hiervan rees de vraag op grond van welke bewijsrechtelijke vereisten 'behaal-

de resultaten' konden worden vastgesteld. Aanvankelijk eiste de HR dat dit bewijs geleverd moest worden aan de hand van (politie)observatie van het spelersgedrag, het spelverloop en de spelomstandigheden in een specifieke situatie.⁶

Met het derde Golden-Ten-arrest zorgt de HR begin jaren negentig voor een kentering.⁷ Beslissend blijven de resultaten van de grote meerderheid van de spelers, maar het bestanddeel 'overwegende invloed' kan ook bewezen worden door (naast verklaringen van getuigen) deskundigen met betrekking tot het spel en de wijze waarop dit spel in het algemeen wordt gespeeld. In het onderhavige geval verklaarden getuigen-deskundigen prof. dr. W.A. Wagenaar en prof. dr. G. Keren dat een 'doorsneespeler' door 'lang te observeren' en 'hard werken' zijn winstkansen wel kan vergroten, maar dat hij dit in de praktijk niet doet.

In 1998 laat de HR zich uit over het pokerspel.⁸ Uit de spelregels vloeit voort dat sprake is van een vorm van kansbepaling waarop de deelnemers geen invloed kunnen uitoefenen. Het pokerspel wordt pas een behendigheids spel indien de meerderheid van de spelers haar winstkansen in dusdanige mate kan beïnvloeden door kansberekening in plaats van kansbepaling. Bewijs dat deelnemers invloed kunnen uitoefenen op de winstkansen kan vervolgens geleverd worden in de vorm van verklaringen van verdachten over het pokerspel en de wijze waarop het in het algemeen in de praktijk pleegt te worden gespeeld. De HR baseert zich hiervoor wederom op Wagenaar en Keren en kwalificeert poker als kansspel.

1 Beiden zijn strafrechtadvocaat bij VMW Taxand in Amsterdam.

2 Art. 27h Wok.

3 Art. 2 aanhef onder a Wok.

4 NJ 2005, 404 (Ladbrokes).

5 NJ 1966, 364.

6 NJ 1985, 76; NJ 1985, 738.

7 NJ 1991, 808.

8 LJN: ZD0952, ook wel Concorde c.c.-arrest genoemd.

Keerpunt?

In juli 2010 heeft de Rechtbank 's-Gravenhage een opmerkelijk strafrechtelijk vonnis gewezen.⁹ Poker is geen kansspel maar een behendigheids spel! Bijzonder aan de uitspraak is dat de rechtbank het model van Wagenaar en Keren als nauwelijks wetenschappelijk aanmerkt omdat het te veel subjectieve (beoordelings)-elementen zou bevatten. Daarentegen baseert zij zich op het model van relatieve behendigheid van prof. dr. B.B. van der Genugten en prof. dr. P. Borm. Ook de verklaring van verdachte (een professioneel pokerspeler, die verklaard heeft ervan overtuigd te zijn dat poker een behendigheids spel is) lijkt een belangrijke rol te spelen.

Hoewel het Openbaar Ministerie direct in hoger beroep is gegaan, kan dit vonnis belangrijke implicaties hebben voor het strafrecht en het belastingrecht. Indien poker als behendigheids spel wordt aangemerkt, valt het niet meer onder de Wok. Een vergunning is dan niet meer nodig en er dient een andere belastingheffing te worden toegepast.

Fiscale gevolgen

Indien een spel gekwalificeerd wordt als 'kansspel', worden de resultaten hieruit belast op grond van art. 1 lid 1 onder a respectievelijk onder c en d van de Wet op de kansspelbelasting (Wkb). Nu de Wkb dezelfde definitie hanteert voor 'kansspelen' als de Wok, en poker momenteel als 'kansspel' wordt gekwalificeerd, moet over de inkomsten uit het spel kansspelbelasting worden betaald. Een en ander is ook door de Rechtbank Leeuwarden in een fiscale zaak bevestigd, waarin de rechtbank vasthield aan het strafrechtelijke pokerarrest van de HR.¹⁰ Overigens gaf de uitspraak van de Rechtbank 's-Gravenhage wel aanleiding de boetebeschikking te vernietigen omdat achteraf gezien sprake was van een pleitbaar standpunt.

Nu poker door de fiscus als 'kansspel' wordt beschouwd, betaalt de Nederlandse aanbieder van een pokerspel 29% belasting over het verschil tussen de ontvangen

De Belastingdienst zal niet geneigd zijn de afgelopen jaren geïnde kansspelbelasting terug te geven

inzetten en de ter beschikking gestelde prijzen. Indien de prijzen worden gesponsord, dan wordt de belasting berekend over hetgeen de aanbieder voor zijn diensten ontvangt.¹¹ De Nederlandse deelnemers aan online pokerspelen betalen 29% over de prijzen minus de inzet. Indien het een buitenlands livetoernooi betreft, dan heeft deze deelnemer geen aftrekmogelijkheid.

Tot op heden heeft de Belastingdienst zich op het standpunt gesteld dat pokerspelers feitelijk niet te kwalificeren zijn als 'ondernemer' in de zin van de Wet op de inkomstenbelasting (Wet IB). Indien poker wordt beschouwd als een behendigheids spel, is het mogelijk dat de fiscus inkomsten hieruit gaat zien als 'bron van inkomen' uit box 1. In aanmerking komen 'winst uit onderneming' en 'resultaat uit overige werkzaamheden'. Het blijft echter discutabel of dit inkomen überhaupt onder één van deze bronnen valt. Ons inziens biedt een en ander ingang aan een fiscale procedure.

Onder de Wet IB wordt de winst per jaar berekend en zijn de kosten aftrekbaar. Het tarief van de inkomstenbelasting loopt echter op tot 52 procent en kan daarmee ongunstiger zijn voor de speler. Overigens wordt zowel het resultaat dat uitgekeerd wordt op een bankrekening als de waarde van pokeraccounts op een poker-/speelsite belast als inkomen uit sparen en beleggen in box 3 indien en voor zover de vrijstelling wordt overtroffen. Een andere kwalificatie van poker zal hier in principe geen gevolgen voor hebben.

De laatste fiscale hobbel betreft de Wet op de omzetbelasting (Wet OB). Deze geeft een vrijstelling van btw indien sprake is

van een kansspel in de zin van de Wkb. Hierdoor hoeft de aanbieder geen btw te berekenen over het bedrag dat hij in rekening brengt, maar hij heeft dan ook geen recht op aftrek van btw op gemaakte kosten. Indien poker niet langer als kansspel wordt gezien, vervalt deze btw-vrijstelling. Wel heeft de aanbieder recht op aftrek van voorbelasting van btw op kosten. Dit kan tot een voordeel van de aanbieder gaan leiden.

Einde éénvergunningenstelsel?

Doordat de Wok enerzijds verbiedt om zonder vergunning kansspelen te organiseren of te bevorderen en anderzijds slechts één dienstverrichter (per kansspelcategorie) een vergunning verleent, wordt in wezen het vrije dienstenverkeer beperkt. Hierover wordt in Nederland en Europa dan ook al jarenlang geprocedeerd.

Lidstaten mogen kansspelen reguleren. Een beperking van het vrij verkeer van diensten kan gerechtvaardigd zijn om redenen van openbare orde, openbare veiligheid en volksgezondheid.¹² Andere rechtvaardigingen kunnen zijn dwingende redenen van algemeen belang (*rule of reason*), zoals bijvoorbeeld consumentenbescherming, fraudebescherming of het voorkomen van gokverslaving.¹³ Wil hiervan sprake zijn, dan moeten de maatregelen zonder discriminatie worden toegepast, geschikt zijn om het nagestreefde doel te bereiken en niet verder gaan dan daarvoor noodzakelijk is. Het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ EU) laat voor de invulling hiervan veel ruimte aan de lidstaten, zolang door middel van de beperkingen wordt gestreefd de gokgelegenheden daadwerkelijk te beperken.¹⁴ In elk geval moet de beperking de evenredigheidstoets doorstaan.¹⁵

In de (Nederlandse) zaken Ladbrokes en Betfair zijn prejudiciële vragen gesteld.¹⁶ In de zaak-Ladbrokes kwam aan de orde

⁹ LJN: BN0013.

¹⁰ Rb. Leeuwarden 14 oktober 2010, AWB 09/512 (niet gepubliceerd).

¹¹ Art. 3 lid 1 onder a Wkb.

¹² Art. 56 jo. art. 62 Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

¹³ C-243/01 (Gambelli).

¹⁴ C-246/05 (Anomar); C-124/97 (Läämä); C-275/92 (Schindler); C-67/98 (Zenatti).

¹⁵ C-338/04, C-359/04 en C-360-04 (Placanica).

¹⁶ LJN: BC8970 (Ladbrokes); LJN: BD1483 (Betfair).

of het éénvergunningstelsel überhaupt is toegestaan en in de zaak-Betfair is de vraag beantwoord hoe binnen dit stelsel de procedure omtrent de vergunningverlening en -verlenging dient te worden ingekleurd. Het HvJ EU heeft bepaald dat het Nederlandse éénvergunningstelsel – met als doel fraude en criminaliteit te bestrijden – bij gebrek aan harmonisatie op Europees niveau toelaatbaar kan zijn, mits bij de procedure tot verkrijging van een vergunning sprake is van objectieve criteria die kenbaar, niet-discriminatoire en voldoende openbaar zijn.¹⁷ Op 23 maart van dit jaar heeft de Afdeling bestuursrechtspraak in de Betfair-zaak bepaald dat de toenmalige minister van Justitie Betfair had moeten laten meedingen naar kansspelvergunningen voor het organiseren van sportprijsvragen en een totalisator in de paardensport.¹⁸

Het is bijzonder dat men niet heeft willen wachten op het oordeel van de HR inzake Ladbrokes. Ondanks het feit dat de Betfair-uitspraak niet over het pokerspel gaat, worden wel handvatten gegeven voor de toetsing van een éénvergunningstelsel zoals dit ook voor pokerspelen geldt. Openbare en particuliere pokerexploitanten zouden nu een vergunning kunnen gaan aanvragen. Ook kunnen zij na afwijzing daarvan – met deze uitspraak in de hand – de inhoud van deze beslissing laten toetsen op haar juistheid.

¹⁷ C-203/08 (Betfair); C-258/08 (Ladbrokes).

¹⁸ Afd. bestuursrechtspraak 23 maart 2011, 2007006622/H13-A (niet gepubliceerd).

Ook de verklaring van verdachte, een professioneel pokerspeler, lijkt een belangrijke rol te spelen

Het vorige kabinet heeft reeds voorgesteld het kansspelaanbod via internet te reguleren. De Commissie-Jansen heeft daartoe onderzoek gedaan en in augustus 2010 voorgesteld online poker te legaliseren.¹⁹ Hierop volgend heeft Teeven onlangs in zijn beleidsvisie aangegeven een meervergunningstelsel voor de kansspelen te willen invoeren. De nieuwe in te stellen Kansspelautoriteit wordt belast met de vergunningverlening, maar met het toezicht op de naleving van de kansspelregelgeving.²⁰ Ook wil Teeven ook andere online kansspelen wettelijk reguleren. Tot slot dient volgens hem het kleinschalig pokeraanbod op fysieke locaties op gemeentelijk niveau geregeld te worden.

¹⁹ Legaliseren van kansspelen via internet. Eindrapport van de Adviescommissie Kansspelen via Internet, augustus 2010. Te raadplegen via www.rijksoverheid.nl onder 'Documenten en publicaties' – 'Rapporten'.

²⁰ Ten tijde van het schrijven van dit artikel staat als datum voor oprichting 1 januari 2012 gepland.

Conclusie

Op dit moment is poker volgens de hogere rechtspraak nog steeds een kansspel, waardoor het gelegenheid geven aan dan wel het promoten van poker zonder vergunning strafbaar is. Als het spel een legale status krijgt, dan zijn fiscaal gezien de gevolgen niet louter positief. De Belastingdienst zal niet geneigd zijn de afgelopen jaren geïnde kansspelbelasting terug te geven aan de spelers of organisatoren. Daar komt bij dat het aanbieden van poker voor de omzetbelasting niet meer onder de vrijstelling voor kansspelen valt. Dit betekent dat door de aanbieder btw in rekening zal moeten worden gebracht. Hij heeft hierdoor recht op aftrek van de voorbelasting. Bij de inkomstenbelasting is niet-bedrijfsmatige deelname aan kansspelen vrijgesteld. Wordt poker een behendigheids spel, dan valt het niet meer onder deze vrijstelling en is het mogelijk dat inkomsten uit poker belast worden. In dat geval achten wij een fiscale procedure de geëigende weg.

Ondertussen heeft de Afdeling bestuursrechtspraak geoordeeld dat de wijze waarop in Nederland kansspelvergunningen werden verleend niet correct is. Het wachten is nu op de HR die in de Ladbrokes-zaak uitspraak zal doen over de toelaatbaarheid van het éénvergunningstelsel. Rest de vraag hoe en wanneer een eventuele wetswijziging met betrekking tot het aanbieden van poker geconcretiseerd wordt.

(advertentie)

TOGA
atelier
Schout & Katsantonis

Toga's op maat

Hoge kwaliteit, oog voor detail en uitstekende service.

Tevens rijksleverancier

Industrieweg 51
Tel. 010 - 245 07 66
E-mail: info@toga.net

3044 AS Rotterdam
Fax 010 - 245 07 67
Web: www.toga.net

YUEN ADVOCATEN

Wij zijn onlangs verhuisd naar een representatieve kantoorruimte in het centrum van Rotterdam en hebben nog ruimte voor een collega **ADVOCAAT** die op basis van **kostendeling** tot het kantoor wil toetreden.

Kijk voor meer informatie op www.yuenadvocaten.nl.
Contact: p.yuen@yuenadvocaten.nl / 010-225 02 90

Zo blijft de New Yorkse Orde **bij de tijd**

Opleidingen verzorgen, kwaliteit waarborgen en rechtsontwikkelingen bijhouden. Maar de New York City Bar Association doet meer om *in the picture* te blijven, vertelt hoofd Communicatie Eric Friedman.

Hedy Jak

De ingang van de *New York City Bar Association* is imposant: marmeren wanden, dito zuilen en een originele mozaïekvloer uit 1896, het jaar dat de organisatie zich op 44th Street in Midtown Manhattan vestigde. Het interview met Eric Friedman, hoofd Communicatie, vindt plaats in zijn overvolle, kleine werkkamer die in schril contrast staat met de entree. Friedman werkt nu drie jaar bij de *New York City Bar*. 'Ik raakte verzeild in een aantal juridische zaken toen ik mijn eigen pr-bedrijf had. Het juridische fascineerde me en is de reden geweest om hier aan de slag te gaan.' Iedereen moet toegang tot het recht hebben en deze plek staat daarvoor, vindt Friedman. 'Zonder advocaat heb je dat in dit land niet, want het is bijna onmogelijk je alleen door het rechtssysteem te slaan.'

Lobbyen

De *New York City Bar* heeft meer dan 150 commissies die zich elk met een bepaald aspect van het recht bezighouden. Zij verzorgen een groot deel van de activiteiten en zijn volgens Friedman dan ook *the backbone* van de organisatie. 'Deze commissies schrijven rapporten, organiseren panel- en discussiebijeenkomsten en hebben elk jaarlijks een evenement – wat dus neerkomt op 150 evenementen per jaar.' Daarnaast vervullen de commissies ook een belangrijke rol in het politieke debat. 'Het is hier traditie om vooral zaken aan te kaarten

'Onze uitdaging is om relevant te blijven voor de jongere generatie'

die bij een groot publiek leven en waarbij het maatschappelijk belang vooropstaat,' zegt Friedman. 'Commissies doen aanbevelingen op het gebied van beleidsplannen van de overheid en nemen hierbij regelmatig een standpunt in. Onlangs hebben we ons bijvoorbeeld uitgesproken tegen de geplande federale bezuinigingen voor de gefinancierde rechtshulp. Wij vinden dat de overheid voldoende middelen moet vrijmaken om voor iedereen juridische ondersteuning te waarborgen, ook in civiele zaken,' benadrukt Friedman. 'Mensen hebben namelijk recht op een advocaat in strafzaken, maar niet in civiele procedures.' Op de vraag of er actief wordt gelobbyd, knikt hij instemmend. 'We hebben medewerkers die daarin zijn gespecialiseerd. Die lobbyen bij verschillende staten om bepaalde posities voor advocaten te verwerven.'

Uniek model

Regelmatig slaan de *New York City Bar* en de *American Bar Association* (ABA) de handen ineen. 'We werken los van elkaar, maar het komt voor dat we samen aanbevelingen werken of dat we hen steunen als ze een bepaald standpunt innemen. We voelen ons niet alleen

verantwoordelijk voor de advocatuur in New York, we hebben een *wide view of what we speak about*.' Zo betuigden de organisaties onlangs samen nog hun solidariteit met Chinese advocaten die zich inzetten voor mensenrechten, zegt Friedman. 'Vorig jaar werd er een strikte en behoorlijk extreme immigratiewet in de staat Arizona aangenomen. Een aantal commissies heeft zich over deze wet gebogen en kwam erachter dat deze tegen de Grondwet indruiste. Dat zetten we dan goed op de kaart. Het is wel zo dat Samuel Seymour [de voorzitter van de *New York City Bar, red.*] de uitlatingen en standpunten van de verschillende commissies accordeert. Maar het is de inspanning van de groep en zonder de leden wordt er niets gedaan. Het is een uniek model eigenlijk.'

Advocaten in New York kunnen kiezen of, en zo ja, van welke orde, ze lid willen worden: de ABA, *New York State Bar Association*, *Brooklyn Bar Association* of de *New York City Bar Association*. Laatstgenoemde telt ongeveer 24.000 vrijwillige leden. 'Sommige advocaten zijn lid van verschillende genootschappen,' zegt Friedman. 'Het is niet verplicht om je aan te melden, hoewel dat per staat weer verschilt. Er was een tijd dat advocaten automatisch lid werden van de *New York City Bar*, maar dat is nu anders. Eén van onze uitdagingen is om relevant te blijven voor de jongere generatie. Het is belangrijk dat we er toe blijven doen.'

Tweede huis

'Wij denken dat de economische recessie

een kans voor ons kan zijn,' zegt Friedman. 'Veel jonge advocaten merken op dit moment dat hun baan geen zekerheid of garantie biedt, zoals dat de jaren hiervoor wel was. Door als een soort professioneel, tweede huis te fungeren, kunnen we een belangrijke functie vervullen. Zij willen mensen ontmoeten en een netwerk opbouwen en dat is waar wij in proberen te voorzien.' De marketingafdeling van de *New York City Bar* organiseert *mingle & meet* evenementen en informele wijnproefavonden. Maar er wordt niet alleen actief ingezet op jonge advocaten: ook onder rechtenstudenten proberen ze op de kaart te blijven. Zo bezoekt voorzitter Seymour universiteiten om zelfs onder deze groep de organisatie onder de aandacht te brengen.

Een andere manier om met de jongere garde in contact blijven, is de CLE, oftewel *Continuing Legal Education*. Net als in Nederland zijn advocaten in de VS verplicht opleidingspunten te halen en Friedman vertelt dat ze er alles aan doen om het voor hen zo makkelijk mogelijk te maken zich voor een cursus in te schrijven. 'Op onze website kunnen advocaten op verschillende manieren naar een cursus zoeken. Advocaten die een specialisatie hebben, willen daarop kunnen zoeken, terwijl anderen meer geïnteresseerd zijn om op datum te zoeken, omdat ze voor een bepaalde periode hun punten binnen moeten hebben. De volgende stap is om te kijken of cursussen van een afstand gedaan kunnen worden.'

De weg vinden

'Technologie ontwikkelt zich razendsnel en we moeten constant proberen bij te blijven. Morgen is er weer iets anders, een andere manier van communiceren, een ander platform. En de advocatuur is over het algemeen niet erg toonaan-

De entree van de New York City Bar

gevend op dat gebied,' stelt Friedman. 'Hadden we voorheen nog een geprinte nieuwsbrief die naar onze leden ging, nu maken we een wekelijkse e-nieuwsbrief met evenementen, CLE-cursussen en de hoogtepunten in het nieuws voor de advocatuur. We zijn ook begonnen met bloggen op de website.' Op de vraag hoe dat uitpakt, kijkt hij bedenkelijk. Lachend: 'Tja, eigenlijk ben ik voornamelijk degene die blogt. Ik probeer nieuwtjes aan te snijden die hier afspeelen en het heeft een beetje een *newsy tone*. We gebruiken ook Facebook en Twitter, kondigen nieuwe evenementen aan of vestigen de aandacht op een nieuw uitgekomen persbericht. Maar net als ieder ander proberen we daar onze weg nog een beetje in te vinden. Want hoe houd je zo iets in toom? Laat je elke commissie een eigen Facebook-pagina beheren? We worstelen met dit soort vragen en niemand weet het antwoord.'

Legal hotline

Ten opzichte van Nederland loopt de *New York City Bar Association* voor met hun *Legal Referral Service* (LRS), een telefonische hulpdienst die naar Fried-

mans zeggen zeer effectief is. 'Er is een lijst samengesteld met advocaten die zijn gescreend op kennis, ervaring en betrouwbaarheid. Advocaten die op die lijst willen komen, moeten een schriftelijke aanvraag doen en worden kritisch geïnterviewd door een advocatenpanel. Mensen die een advocaat nodig hebben, kunnen gratis bellen en worden naar een expert in hun omgeving verwezen. Elke dag zijn hier tien mensen aanwezig om dit soort telefoontjes te behandelen.' De eerste afspraak met een advocaat kost 35 dollar. Voor mensen die zich geen advocaat kunnen veroorloven, is er een zogeheten *legal hotline*, die is aangesloten bij de pro bono afdeling van het *City Bar Justice Centre*, legt Friedman uit. Volgens hem is het uniek dat advocaten vrijwillig zaken behandelen. 'Dat ligt in de traditie van het vak en zie je niet in andere beroepen. Ik begrijp ook niet waarom advocaten al zo lang zo'n slechte reputatie hebben. Shakespeare zei het al: "*The first thing we do, is kill all the lawyers.*"' Onoerlijk is het wel, want advocaten zijn de laatste bescherming tussen ons en barbarisme,' grapt hij. 'Maar ze kunnen wel een *image campaign* gebruiken.'

Wat is ook weer de procedure inzake de onbehoorlijke praktijkuitoefening?

De procedure inzake de onbehoorlijke praktijkuitoefening, sinds de invoering in 2002 vaak benut, voorziet kennelijk in een behoefte bij plaatselijke deken om cliënten te beschermen tegen advocaten die niet naar behoren kunnen werken.

Leonie Rammeloo

W ordt een advocaat voor *onbepaalde* tijd geschorst, dan betreft dat geen tuchtrechterlijke maatregel naar aanleiding van een gegrond verklaarde klacht in de zin van art. 48 Advocatenwet (Advw). Het advocatentuchtrecht kent namelijk alleen schorsingen van maximaal één jaar, naast uiteraard de waarschuwing, berisping en schrapping van het tableau. Een schorsing voor *onbepaalde* tijd kan alleen worden opgelegd aan advocaten die hun praktijk niet behoorlijk blijken te kunnen uitoefenen. Het is meer een ordemaatregel, zonder punitief element.¹ De tuchtrechter legt deze schorsing alleen op naar aanleiding van een verzoek van de plaatselijk deken, op grond van art. 60b Advw. Zo'n verzoek staat los van diens bevoegdheid tot indiening van een dekenbezwaar. Eigenlijk is het een vergaande vorm van dekanaal toezicht dat weliswaar door de tuchtrechter moet worden opgelegd en alleen daarom *gelieerd* is aan het advocatentuchtrecht.²

Voordat een deken een schorsingsverzoek op grond van 60b doet, kan hij de tuchtrechter verzoeken eerst, op grond van art. 60c, een rapporteur te gelasten de praktijkuitoefening van de advocaat te onderzoeken. De deken zal dit doen wanneer hij aanwijzingen of slechts vermoedens heeft dat een advocaat 'geen blijk geeft zijn praktijk behoorlijk te kunnen uitoefenen.' Die

rapporteur heeft vergaande bevoegdheden (op grond van art. 60e). Zo mag hij voor zijn onderzoek de dossierkast, dossiers en computerbestanden van de advocaat inzien.

Wake up call

Soms stellen de bevindingen van de rapporteur de deken gerust zodat deze afziet van vervolgstappen. Soms fungeert het onderzoek als *wake up call* waarna de advocaat zijn (professionele) leven beter; dit gebeurt vaak onder begeleiding van een daartoe door de tuchtrechter aangewezen advocaat. Ook komt voor dat de onderzochte advocaat – mogelijk daartoe aangezet door (de bevindingen van) de rapporteur – inziet dat uitschrijving van het tableau beter is dan het voortzetten van de praktijk.

Constateert de rapporteur dat de praktijkuitoefening te wensen overlaat, dan kan de raad ambtshalve (op grond van art. 60g lid 4) of op verzoek van de deken een schorsing voor onbepaalde tijd op grond van art. 60b uitspreken. Evident is dat dit grote gevolgen heeft voor de betrokken advocaat: hij is per direct geschorst. Daarbij wordt de schorsing uitvoerbaar bij voorraad opgelegd, zodat een eventueel appel schorsende werking ontbeert. In de uitspraak benoemt de tuchtrechter doorgaans een praktijkwaarnemer, zodat zaken (en cliënten) van de geschorste advocaat goed 'ondergebracht' worden. De deken kan ook direct – zonder voorafgaande rapportage op grond van art. 60c – een schorsingsverzoek op grond van art. 60b doen. Hij moet dan zelf, bijvoorbeeld op basis van eigen onderzoek, voldoende aannemelijk maken dat de advocaat 'er geen blijk van geeft zijn praktijk behoorlijk te kunnen uitoefenen.'³

Malversaties

Uit de rechtspraak over art. 60b blijkt dat schorsingen zijn opgelegd voor diverse – al dan niet tijdelijke – redenen, steeds onder de noemer dat de advocaat er 'geen blijk van geeft zijn praktijk behoorlijk te kunnen uitoefenen.' Oorzaken kunnen zowel in de zakelijke als in de persoonlijke sfeer liggen, zoals het nemen van grote financiële risico's, malversaties (bijvoorbeeld met gelden op de derdenrekening), niet afdragen van griffierechten, tekortschieten in financiële verslaglegging, structureel negeren van verordeningen van de Orde en voortdurende onbereikbaarheid voor cliënten en/of de deken. Ook werden schorsingen uitgesproken tegen advocaten met een *burn out* of psychische problemen, gedetineerde advocaten en advocaten die blijk geven van een grote mate van onkunde en/of slordigheid.

Sinds de invoering van de procedure inzake de onbehoorlijke praktijkuitoefening is dit instrument (na toewijzing door de tuchtrechter) enige tientallen keren benut; kennelijk voorziet de procedure in een behoefte bij de plaatselijke deken om cliënten te beschermen met maatregelen tegen advocaten die hun praktijk niet kunnen uitvoeren of 'die geen inzicht in eigen falen hebben.'⁴ Overigens kan een advocaat een schorsing niet ontlopen door zich snel van het tableau te laten schrappen; dat voorkomt namelijk geen schorsing op grond van art. 60b.⁵ Tenslotte kan de tuchtrechter de schorsing op verzoek van de advocaat opheffen (lid 7 van art. 60b); ter onderbouwing van zijn verzoek moet de advocaat aantonen dat hij zijn leven (lees: zijn praktijkvoering) heeft gebeterd.

1 De procedure is in de plaats gekomen van artikel 16 Advw (oud), dat een mogelijkheid bevatte om op te treden tegen advocaten die wegens lichaams- of zielsgebreken niet in staat waren tot behoorlijke uitoefening van de praktijk.

2 De 60b-schorsing verschilt van de spoedschorsing (op grond van art. 60ab) die de tuchtrechter als voorlopige voorziening – met punitief element – kan opleggen tijdens de behandeling van de tuchtrechterlijke procedure, naar aanleiding van een klacht of dekenbezwaar (zie over de 60ab-procedure: Sanders, *Advocatenblad* 2009, blz. 399).

3 Zie bijvoorbeeld Hof van Discipline 18 februari 2011, nr 5961, LJN YA1368

4 Boekman/Bannier, *Advocatentuchtrecht* (2007), blz. 176, waarin Bannier ruim drie jaar na de invoering een tussenstand opmaakt.

5 Hof van Discipline 28 januari 2008, *Advocatenblad* 2009/12 en Raad van Discipline Arnhem 14 juli 2010, nr 10-99, LJN YA0852.

Facturen toe aan verbeterslag

Op de declaratie staan de verplichte onderdelen keurig opgesomd. De oproep om binnen afzienbare tijd te betalen is ook duidelijk. En toch gaat het met advocaatfacturen relatief vaak mis.

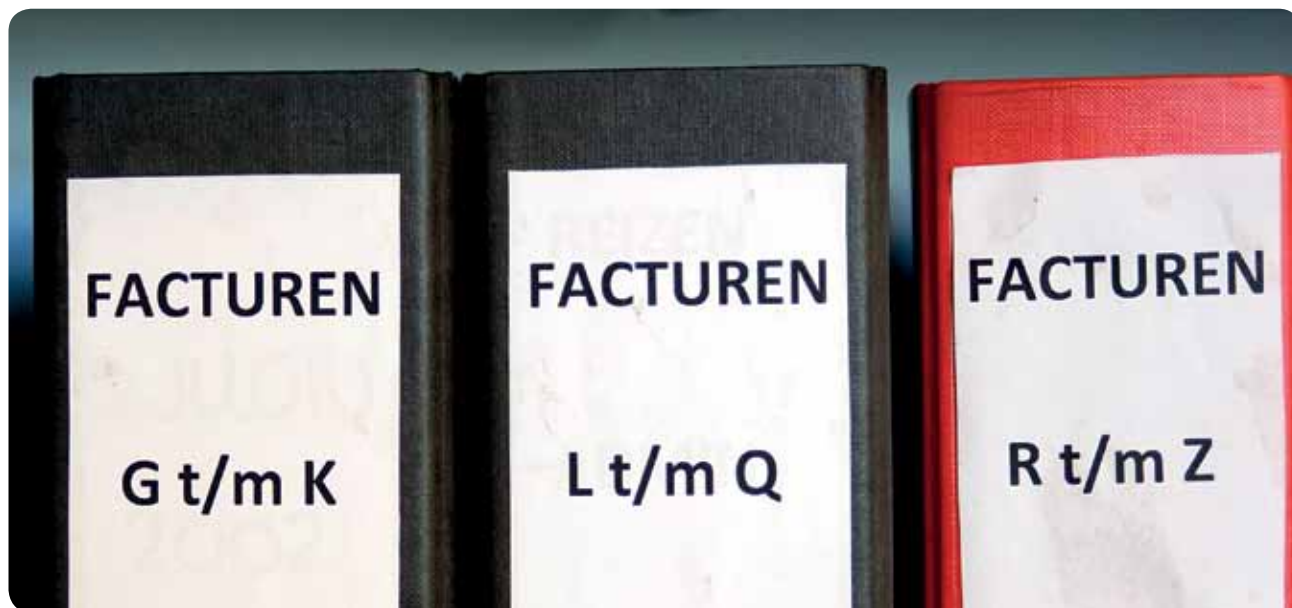

Foto: Roel Burger / HH

Mark Maathuis

An verklaringen geen gebrek: advocaten zijn geen boekhouders en administreren is tijdrovend en saai. Maar dat vormt geen excuus om de zaken niet op orde te hebben, zegt IJsbrand Oudshoorn van Urios, die met zijn gelijknamige urenregistratie- en declaratieprogramma meer dan honderd advocatenkantoren bedient. 'Je ziet het vaak als advocaten een eigen kantoor beginnen. Er komt veel op ze af en de meeste advocaten weten weinig van boekhouden. Maar je wordt ook ondernemer en dan hoor je wel van een en ander op de hoogte te zijn.'

De vrije tarieven dragen ook bij aan de problematiek, zegt Dirk Jan Emmens, algemeen directeur van AdvocatenKabinet dat nota's voor advocatenkantoren verwerkt en incasseert. 'We hebben ervaring op dit gebied opgedaan in de medische wereld. Voor die branche versturen wij jaarlijks zo'n 10 miljoen facturen. Daar is

750 miljoen euro mee gemoed waarover discussie, vanwege de vaststaande tarieven, onmogelijk is.' En de verschillen zijn duidelijk. 'Een medische factuur wordt gemiddeld na 44 dagen betaald; voor een advocatenfactuur staat 68 dagen. Drie procent van de medische facturen wordt overgedragen aan incasso; van de advocaatfacturen is dat 7 procent.' Cijfers over afschrijvingen van advocaatfacturen zijn hem nog niet bekend, maar gebaseerd op de 0,5 tot 1 procent die in de medische wereld wordt afgeschreven, vermoedt Emmens 'zo'n 3 à 4 procent'.

Factuur doorlichten

Deze cijfers betekenen meer dan alleen kostenposten voor advocaten. Het draagt bij aan het beeld dat advocaatkosten ondoorzichtig en onbeheersbaar zijn, zegt Rob van Rooij, managing partner van de stichting XS2Justice. 'Uit onderzoek blijkt dat 40 procent van de mensen met een juridisch probleem het bij

voorbaat opgeeft vanwege de verwachte hoge advocaatkosten.' En bij degenen die uiteindelijk wel naar een advocaat stappen, wordt dat beeld vaak bewaarheid. Zo blijkt uit een XS2Justice-onderzoek onder ondernemers dat vier van de tien ondervraagden behoefte heeft aan hulp bij het beoordelen van de factuur van hun advocaat – de reden achter de oprichting van de website Advocatenfactuur.nl waar klanten die factuur kunnen laten doorlichten, zegt Van Rooij. 'Uit meer dan 150 pagina's jurisprudentie over advocaatfacturen hebben wij een checklist van dertig punten gedistilleerd. Bijvoorbeeld, vermeldt de factuur secretaresse en kantoorkosten? Dat kan niet, het is het één of het ander. Hetzelfde geldt voor studie-uren van een specialist. Of je huurt een hoog gespecialiseerde, dure advocaat in die beschikt over parate kennis, of een goedkopere generalist die studie doet voor specifieke vragen.' Het exact aantal facturen dat XS2Justice behandelt,

Column

De zwaan: over zingeving in een professionele omgeving

Dolph Stuyling de Lange

noemt Van Rooij niet: wel het hoogste bedrag dat ooit van een factuur is afgehaald. ‘Anderhalve ton. Op een factuur van 2,5 ton.’

Niet alleen software

Hoewel vorenstaande problemen niet nieuw zijn, is het gemak waarmee ze aangepakt kunnen worden dat sinds enkele jaren wel. Zo kunnen zij die hun facturen zelf willen blijven schrijven aan de slag met ondersteunende softwarepakketten van bijvoorbeeld Kluwer of Sdu Uitgevers. Daarnaast zijn er kleinere specialisten zoals Advocaatcentraal.nl, CClaw, Trivium en Urios. Oudshoorn: ‘Het voordeel van dergelijk programma’s is dat je minder snel dingen vergeet. Daarnaast is er de laatste jaren veel veranderd en software-programma’s houden dat automatisch bij. Ook voorkom je dat jouw factuur er om de verkeerde redenen uitspringt.’ Maar, zo benadrukt Oudshoorn, software alleen is niet voldoende. ‘Zorg ook voor aanvullende informatie, zoals schriftelijke bevestiging van het afgesproken uurtarief of uitgeschreven specificaties.’ Ook volgens Van Rooij is daar winst te behalen. ‘Als er bijvoorbeeld “telefonisch contact” staat, dan moet vermeld worden met wie.’ Advocaten moeten zich daarnaast actiever opstellen, vindt Emmens. ‘Communiceer al tijdens het offertetraject over de factuur. En is er een misverstand, dan moet je daar snel bovenop springen en desnoods de confrontatie aangaan.’ Tot slot kan het proces ook nog geheel worden uitbesteed, zegt hij. ‘*Business process outsourcing* is niet langer alleen voor de grote kantoren weggelegd. Bovendien doet een specialist het goedkoper en efficiënter.’

En streven naar meer efficiëntie lijkt geen overbodige luxe te zijn. Gedoe over geld komt cliënten noch rechtzoekenden in het algemeen ten goede. En wellicht belangrijker: de beroepsgroep is zelf ook gebaat bij strakkere facturering en betaling. Dat blijkt wel uit de reactie die Emmens ooit kreeg uit een zaal vol advocaten nadat hij verteld had hoe lang ze gemiddeld op hun geld moeten wachten. ‘Achtzestig dagen? Dat valt nog erg mee.’

Eén van de mooiste gedichten die ik ken, is Rainer Maria Rilkes *De zwaan*. Het beschrijft hoe de zwaan – op land een lompe en onhandig beest – in het water moeiteloos een zelfbewuste koningin wordt. Op een hei-dag van een kantoor schetste ik dit beeld en een van de partners bekende dat hij de zwaan was – maar dan op het land. Zonder nog hoop het water te zullen vinden, zodat hij er op het land maar het beste van maakte. Spijtig genoeg is dit geen uitzondering. De ‘maatschappij’ drijft mensen voort en zeker in de huidige tijd – met strategische plannen, marketingdoelstellingen en omzetvereisten – is er weinig geduld voor individuen om op zoek te gaan naar hun eigen ‘water,’ de plek waar talent en passie moeiteloos samengaan.

Vele eeuwen geleden had men in het Oosten al het inzicht wat de ‘juiste’ volgorde van de dingen is: te Zijn, te Doen en te Hebben. Anders gezegd: door goed te luisteren naar jezelf, onthul je je wezen en vanuit die essentie ga je iets doen. En als gevolg daarvan krijg je inkomsten en goederen. In het westen hebben we die volgorde omgekeerd: eerst wil men iets Hebben (mobieltje, scooter, auto, huis, tweede huis, boot); om dat te bereiken gaat men iets Doen (liefst lucratief) en daarmee denkt men dan iets te Zijn. Maar het probleem is dat deze westerse weg geen echte tevredenheid oplevert. Het levert wel een behoefte op naar ‘meer’ en dat houdt op zijn beurt de economie

gaande, maar het zorgt ook voor stress, korte lontjes en een basisongenoegen.

Als consultant pleit ik niet voor het schrappen van strategische plannen, marketingplannen of financiële doelen. Maar ik denk dat dit alles niet in de weg staat aan het tegelijk ook aandacht besteden aan de kant van zingeving. In mijn rol als coach heb ik regelmatig te maken met partners die zich na hun vijftigste afvragen hoe ze de volgende tien of vijftien jaar nog moeten volhouden. De inspiratie is vaak weg, de energie om tot de topomzetters van hun kantoor te blijven behoren, droogt op en de toekomst lijkt lang en weinig rooskleurig. Vaak blijkt dan dat met relatief kleine ingrepen het werk weer aantrekkelijk kan worden. Of dat er ook goede alternatieven zijn die ervoor zorgen dat het leven niet een last is, maar een ruimte om in te spelen.

Als je een zwaan zou zijn, hoe zit het dan met ‘het water’ in jouw leven? Is werk voor jou een sisyfusarbeid, of een bron van inspiratie en plezier? Hoe ‘gelukkig’ (op een schaal van 1 tot 100) ben je in je werk? Dit zijn vragen die ik advocaten regelmatig stel. (Te) vaak is het antwoord daarop een uiting van teleurstelling en is het ‘gelukscijfer’ relatief laag. Mijn antwoord is dan: ‘Doe er wat aan – het leven is te kort om er een compromis van te maken.’

De Rijk Van de Westerlo ADVOCATEN

Kanaaldijk N.W. 89-91
Helmond

VACATURE

Advocatenkantoor De Rijk Van de Westerlo is op zoek naar een

gevorderd stagiaire m/v
(bij voorkeur met afgeronde beroepsopleiding)

en/of **beginnend medewerker** m/v,

met toekomstperspectief op kantoor.

Geïnteresseerd? U kunt uw sollicitatie sturen naar De Rijk Van de Westerlo Advocaten, mr. J.W. de Rijk, postbus 213, 5700 AE te Helmond. Het mailadres i.v.m. de sollicitatieprocedure is m.westerlo2@chello.nl

VAN KOOTEN ADVOCATEN

Van Kooten Advocaten is een jong en groeiend kantoor met vestigingen in Utrecht en Montfoort. Het kantoor voert een gemengde praktijk. Binnen het kantoor is ruimte om een eigen specialisme (verder) te ontwikkelen. Werken in deeltijd is mogelijk.

Wij zoeken voor de familierechtpraktijk een:

advocaat-medewerker

Voor meer informatie over Van Kooten Advocaten en deze vacature: www.vankootenadvocaten.nl/vacature.

Uw sollicitatie kunt u vóór 29 april 2011 richten aan:
Van Kooten Advocaten
t.a.v. mevrouw mr. C.A. van Kooten-de Jong
Vondellaan 128
3521 GH UTRECHT
e-mail: vacature@vankootenadvocaten.nl.

KORTMAN ADVOCATEN

In verband met gewenste uitbreiding zoeken wij één of meer ondernemende kandidaten voor de positie van

ADVOCAAT/PARTNER

Met eigen praktijk en/of zakelijk relevant netwerk.

Ons kantoor voert een algemene praktijk met de nadruk op verschillende specifieke rechtsgebieden, waaronder ondernemingsrecht, arbeidsrecht, personen- en familierecht, bestuursrecht, vreemdelingenrecht, strafrecht en insolventierecht.

De functievereisten:

- Meerdere jaren werkervaring als advocaat in de algemene civiele praktijk danwel in één of meerdere van bovengenoemde rechtsgebieden
- Interesse en bereidheid om toe te treden tot de hoofd c.q. een gefaciliteerde submaatschap
- Persoonstypering: professioneel, accuraat, zelfstandig, ondernemend, klantgericht, doelgericht, proactief, netwerker, collegiaal, weet iets substantieels toe te voegen aan de organisatie.

Geboden wordt:

Toetreding (aantrekkelijk gefaciliteerd) tot een kleinschalig advocatenkantoor, in mooi Haags pand, met rijke traditie, goede sfeer en mooie gevarieerde cliënten- en rechtspraktijk.

Voor Uw reactie of nadere informatie kunt U contact opnemen met
Mr E.A. Vermeer-Wartna
Dagelijks Bestuur
Raamweg nr 3
2596 HL 's-Gravenhage
Tel. 070 - 3024030
E-mail: info@kortmanadvocaten.nl of vermeer@kortmanadvocaten.nl
Website: www.kortmanadvocaten.nl, nieuwe website is in ontwerp.

Gelieve uw cliënt niet te knuffelen

Jan van der Does

Het komt wel eens voor: je doet een uitspraak waarvan de inhoud zo overrompend is, dat de rechtszoekende de tekst aanhoort met een gezicht alsof hij bij de verkeerde zaak terecht is gekomen. Zo ongeveer keken ruim vijftig jonge advocaten die enige weken geleden ter introductie op bezoek waren bij de rechtbank. Op het programma stond 'Omgangsvormen in de rechtszaal.' Er volgden veel *do's*, maar eerlijk gezegd nog veel meer *dont's*. 'Zit niet te dicht op uw cliënt, tutoyeer hem niet, zit niet aan hem, knuffel hem niet, drink niet uit zijn glas!' Het klonk eerder als een introductie omgangsvormen voor een gesloten afdeling van een hospitaal voor besmettelijke ziekten dan voor een rechtbank. Uit de glazige blikken van de toekomstige advocaten viel dan ook op te maken dat het advies geen enkele herkenning opriep.

Toch zal het niet lang duren voordat zij, al was het maar bij hun collega's, zullen merken dat dergelijk gedrag in de rechtszaal niet uitzonderlijk is. Het delict is hierbij wel van belang. Zo worden zedendelinquenten nooit geknuffeld; verdachten van huiselijk geweld en van fraude ook niet. In de stoere wereld van de grote drugstransporten, waarin een klein land groot kan zijn, en waar vaak vele zittingen worden gewijd aan diverse preliminaire verweren omdat verweer op de inhoud nu eenmaal weinig oplevert, en waar zelden sprake is van een toevoeging maar in de regel van minutieus gespecificeerde declaraties, daar wordt alleen maar niet geknuffeld omdat de heren dat niet gaarne zo noemen. Aan het uitdelen van stevige *hugs* en zwiepende *high fives* is namelijk geen gebrek. De rechters zien het zwijgend aan en vragen zich af of een raadsman, die het gelijk van zijn cliënt zo pampert, nog wel in staat is om met enig overwicht de motivering van een onwelgevallig vonnis aan diezelfde cliënt uit de doeken te doen.

Illustratie: Floris Tilanus

In dat kader moet ook de volgende *don't* worden gezien die de jonge advocaten werd voorgehouden. 'Verlaat na een onwelgevallige uitspraak niet met slaande deuren de zaal, onder de uitroep "het is hier ook één grote poppenkast!" met achterlating van de cliënt.' Ook bij dit advies keken de toekomstige pleitbezorgers alsof hen iets grotesks werd voorgehouden. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat dit tafereel niet veel voorkomt maar slechts een illustratie is bij een verschijnsel dat wel vaak de kop opsteekt: een gebrek aan professionele afstand tot het vermeende gelijk van de cliënt. Dit vertaalt zich in ostentatief gapen, kreunen, sissen of grinniken als de tegenpartij aan het woord is.

Maar de rechtbank toonde zich niet alleen maar een overbezorgde ouder die, nu de gang de wijde wereld in aanstaande was, de onbevleete ziel van kwetsbare pupillen bedreigd zag door talloze gevaren. Als uitsmijter van de introductie klonk

een oproep tot het zorgvuldig kiezen van een eigen norm, ook voor het optreden ter zitting. Want de eigen identiteit wordt mede bepaald door wat anderen nadragen. De minzame rechters kunnen nog jarenlang opmerken: 'Oh, dat is die van de slaande deuren,' ook al was het eenmalig en beschouwt de persoon in kwestie het als een alleszins begrijpelijk maar wat onhandig incident. Je bent die je was. En hoe luidde die uitsmijter? 'U wordt lid van een kleurrijk gezelschap, waarin op uiteenlopende wijze vorm wordt gegeven aan juridische belangenbehartiging ter zitting. Spiegel niet zomaar het gedrag van een paar mensen om u heen, maar kies zorgvuldig een paar collega's die u vervolgens tot autoriteit bestempelt. Zij worden uw voorbeelden. Neem alle tijd voor deze selectie, want het bepaalt uw prestige en het is een investering voor de lange termijn.' Hier en daar viel een vastberaden trek te ontwaren.

**Het Amsterdams Centrum voor Familierecht (VU) en
het Notarieel Instituut Groningen (RUG)
vragen uw aandacht voor**

Symposium – 'Koude uitsluiting'

18 mei 2011

Het Amsterdams Centrum voor Familierecht (VU) en het Notarieel Instituut Groningen (RUG) organiseren een symposium over het WODC rapport 'Koude uitsluiting' over de problematiek van 'koude' huwelijkse voorwaarden, alsmede van ongehuwde samenlevers.

Het onderzoek wordt van verschillende kanten belicht door de rapporteurs en referenten:
prof. mr. S.F.M. Wortmann (onder voorbehoud), mr. A van Duijvendijk-Brand, mr. J.H. Lieber
en prof. M.J.A. van Mourik.

Kosten zijn € 295,- voor advocatuur en notariaat.
Voor overheidspersoneel (universiteiten en rechters) € 75,-. Kosteloos voor geïnteresseerde studenten.

5 punten KNB, EPN, NOVA, VMSN (in aanvraag)

Voor meer informatie en om in te schrijven:

www.notariaat.nl

SPOOR & HOEKMAN C.S.
ADVOCATEN

Ter versterking van ons team zijn wij op zoek naar een

ADVOCAAT-MEDEWERKER (M/V)
Fulltime/parttime

En/of

(gevorderd) STAGIAIRE (M/V)
Fulltime

Heb je affiniteit met de algemene civiele praktijk
(met ruimte voor specialisatie), ben je klantgericht, enthousiast en
op zoek naar een klein, informeel kantoor waar ruimte is voor
een eigen praktijk? Solliciteer!

Voor informatie kun je contact opnemen met de heer Mr G.H. Hoekman.
De sollicitatie inclusief curriculum vitae kun je voor 25 april 2011 richten aan:

Spoor & Hoekman cs. Advocaten
postbus 837, 7600 AV Almelo, info@spoorhoekman.nl

PHAROS advocaten®

Ter versterking van ons team zijn wij op zoek naar:

- **Partner ondernemingsrecht**
- **Advocaat vastgoed
(met 3-5 jaar werkervaring)**
- **Advocaat-stagiaire vastgoed**

Uw motivatie met cv (inclusief cijferlijst) kunt u
binnen 14 dagen sturen naar
v.sannes@pharosadvocaten.nl,
t.a.v. mevrouw V.C. Sannes.

Voor informatie over ons kantoor verwijzen wij u
graag naar onze website: www.pharosadvocaten.nl.

PHAROS advocaten®
Lambertus Hortensiuslaan 74
1412 GX Naarden
www.pharosadvocaten.nl

Elk najaar oogsten in Illinois

Ooit was Shawn Conway partner en stagiaire tegelijkertijd. Nu is hij Amerikaans en Nederlands advocaat en heeft hij twee nationaliteiten, maar één eigen kantoor – in Rotterdam. 'Ik heb hier geleerd hoe veel plezier je kunt hebben in de advocatuur.'

Foto: Jacqueline de Haas

Anna Italianer

Toen Shawn Conway twintig jaar geleden naar Nederland kwam, werd hem verzocht zijn Amerikaanse werkdrijf enigszins te beteugelen. 'Bij de grote kantoren in de VS werd je toentertijd geacht ten minste 2.000 declarabele uren te draaien,' vertelt hij. 'In mijn eerste jaar als advocaat in Nederland heb ik ruim 1.800 declarabele uren geschreven. Ik vond dat nogal relaxed, maar veel van mijn Hollandse collega's vonden dit niet normaal en maanden mij tot matiging. Ik was niet anders gewend: de werkcultuur bij grote Amerikaanse advocatenkantoren is enorm productiegedreven.'

'Hier zijn de meeste cliënten je oprecht dankbaar voor al je inspanningen. Ik vind dat verfrissend'

Daar staat een hoog salaris tegenover, maar wat heb je daaraan als je geen tijd hebt je zuurverdiende centen te spenderen?'

Vijf weken vakantie

Conways carrière als advocaat begon bij een kantoor met 260 advocaten in Washington, D.C. Hij bevond zich daar in de *partnership push* maar wilde meer: werken in het buitenland aan internationale arbitrages. Die kans deed zich twintig jaar geleden voor bij het toenmalige Van Doorne en Sjollema, waar Conway na twee jaar in de maatschap werd opgenomen. 'Ik verdiende in Washington als medewerker meer dan in Nederland als partner. Maar ik kwam niet voor het geld, maar omdat ik hier zaken van hetzelfde niveau kan behandelen zonder de stress. Dat je hier bijvoorbeeld vijf weken vakan-

tie krijgt, dat snappen Amerikanen niet. Toen ik nog advocaat in de VS was, ben ik in vijf jaar tijd één keer langer dan een week weggeweest. En zelfs toen werd ik om de twee dagen gebeld door een junior partner van mijn kantoor met de vraag waar een bepaald dossier lag. Een machtspelletje: hij had dit gewoon aan mijn secretaresse kunnen vragen.'

Partner en stagiaire

Ook de Nederlandse cliënten zijn anders, zegt Conway. In de VS vinden je cliënten het vanzelfsprekend dat je altijd voor ze klaarstaat en in de weekends doorwerkt. Dat is gewoon en je krijgt er geen woord van dank voor. Hier zijn de meeste cliënten je oprecht dankbaar voor al je inspanningen. Ik vind dat verfrissend.' Voor het overige vond Conway beide samenlevingen erg op elkaar lijken. 'De culturele afstand tussen Engeland en de VS is groter dan die tussen Nederland en de VS. De samenleving is open, direct en vrij egalitair, net als in Amerika. Het is echter lastig om een Nederlandse vriendenkring binnen te komen als je hier niet bent opgegroeid en hebt gestudeerd.'

Overigens studeerde Conway hier wel en werd hij Nederlands advocaat; als partner mocht hij werken onder de vlag van de Samenwerkingsverordening. De Orde toetste de gedragsregels van de staat Illinois en die van Washington, DC, waar Conway nog altijd staat ingeschre-

ven. Nadat bleek dat deze vergelijkbaar zijn met de Nederlandse regels en nadat Conway zich had onderworpen aan het tuchtrecht, mocht hij hier praktijk voeren. Het lag niet in zijn bedoeling Nederlands advocaat te worden: meer als hobby en uit interesse begon hij colleges te volgen aan de Erasmus Universiteit. Maar dankzij zijn Amerikaanse werkklust werd hij al snel meester in de rechten. 'De managing partner van mijn toenmalige kantoor stelde voor mij bij de Balie in te schrijven. Ik zag het niet zo zitten om advocaat-stagiaire te worden, maar er was een verkorte stage-opleiding beschikbaar voor hoogleraren en mensen met praktijkervaring. "Waarom niet?" dacht ik en zo werd ik stagiaire en partner tegelijkertijd. Als voorzitter van de sectie ondernemingsrecht liep ik stage bij mijn eigen praktijkgroep. Ik vond de opleiding tot advocaat bijzonder, in de VS bestaat zoiets niet. Tijdens de rechtenstudie in de VS leer je niet alleen *to think like a lawyer*, maar oefen je ook praktijkgerichte vaardigheden zoals pleiten en processtukken schrijven. Praktische details van het recht komen pas aan bod bij de voorbereidingscursus voor het *Bar Exam*. Slaag je daarvoor, dan kan je meteen je eigen kantoor openen.'

Ruziepraktijk

Voor Conway was het snel duidelijk dat zijn toekomst in Nederland lag. Hij trouwde met een Nederlandse en startte

in 2007 zijn eigen kantoor, Conway & Partners in Rotterdam. Hij behandelt nu voornamelijk internationale arbitrages, alternatieve geschillenbeslechting en commerciële transacties: zaken die zich meestal ver over de Nederlandse landgrenzen heen afspeelen. 'Ik zit in de ruziepraktijk: *joint ventures* die mislukken, contracten die worden verbroken en projecten die fout gaan. Geschillenoplossing is een interessant schaakspel. De zaken lopen goed, ik heb weinig last van de crisis. Men zegt wel eens: "Als het goed gaat met de economie, gaat het goed met de advocatuur. Als het slecht gaat met de economie, gaat het nog beter met de advocatuur." In mijn geval klopt dit als een bus: in een laagconjunctuur ontstaan veel meer claims en komen er dus meer zaken mijn kant op.'

Naast zijn praktijk geeft Conway gastcolleges aan verschillende universiteiten, publiceert hij regelmatig en hij maakt deel uit van het bestuur van diverse instellingen. Tijd voor ontspanning is er ook: naar eigen zeggen heeft Conway het afgelopen jaar 'onwijs veel tijd' op het strand en op de skipistes doorgebracht. 'In het najaar ga ik altijd terug naar de VS, oogsten op mijn boerderij in Illinois. Samen met familie en vrienden, dat is voor mij heilig. Ik zal altijd naar Amerika teruggaan voor de oogst, maar ik blijf hier wonen en werken. Ik heb hier geleerd hoe veel meer plezier je kan hebben in de advocatuur.'

(advertenties)

Procederen in Duitsland?

**Duitse advocaten, vloeiend tweetalig,
gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken**

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältinnen L.L.P.
Postbus 619, 7550 AP HENGELO
Telefoon 074 - 259 38 67
Fax 074 - 259 38 68
www.blankestijnoortman.nl

Kantoor houden in stijl:

aan de Herengracht (Gouden Bocht) te Amsterdam:

aangeboden: zelfstandige ruimte (achterhuis), ± 40 m² op de derde etage met keuken en wasgelegenheid; licht en stil!

Ook te gebruiken als pied-à-terre.

In ons 18de eeuws stijlvol grachtenpand houden acht advocaten zelfstandig, maar in harmonieus verband kantoor (civiele praktijk).

Deze etage is uitermate geschikt voor een of twee advocaten. Mede-gebruik van gemeenschappelijke faciliteiten, inclusief stijlkamer.

Het visitekaartje van uw kantoor!

Neemt u s.v.p. contact op met mr E.J. Rasker,
tel. 020-5312050, info@heren503.nl

Wie, wat, waar?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail ons kort uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl

Kantoorverplaatsing

Beerlage, mw. mr. K.E.: RWW Advocaten te Leiden

Bekooy, mw. mr. M.: CMS Derks Star Busmann N.V. te Utrecht

Bergs, mw. mr. C.M.F.: Legal Experience Advocaten N.V. te Amsterdam

Bergsma, mw. mr. A.G.: CMS Derks Star Busmann N.V. te Utrecht

Bethlehem, mw. mr. B.I.: Houthoff Buruma te Rotterdam

Beugelsdijk, mr. I.F.J.: Baronie Advocaten te Breda

Bhagwandin, mw. mr. S.D.: Hoorns Advokatenkollektief te Hoon

Blom, mw. mr. E.J.: Clifford Chance LLP te Amsterdam

Boer, mr. T.P.: Pliëger & Saija Advocaten te Arnhem

Bock, mr. G. de: Spuistraat 10 Advocaten te Amsterdam

Boonstra, mr. W.: Nysingh advocaten – notarissen N.V. te Arnhem

Bosma, mw. mr. M.: Marjon Bosma Advocaat te Zwolle

Bozia, mw. mr. K.: Meeuwssen Ten Hoopen Belastingadviseurs B.V. te Lelystad

Bron-Sluis, mw. mr. R.J.A.: mr. R.J.A. Bron-Sluis te Goedereede

Bruijn, mr. W.M.: Legal Experience Advocaten N.V. te Amsterdam

Caderius van Veen, mr. R.J.B.: Hanze Law te Paterswolde

Delissen-Buijsters, mw. mr. C.M.A.: CMS Derks Star Busmann N.V. te Utrecht

Derks, mw. mr. C.B.G.: Sterc arbeidsrecht advocaten te Amsterdam

Deutekom, mr. C. van: CMS Derks Star Busmann N.V. te Utrecht

Deijk-Amzand, mw. mr. H.C.S. van: FNV Horecabond te Almere

Die, mw. mr. A.C. de: Velink & De Die Advocaten te Amsterdam

Drenth, mr. J.F. van: Rassers advocaten te Breda

Drenth, mw. mr. M.: Houweling & Kars te Bleiswijk

Duurland, mw. mr. S.: Nauta & Lucas te Lelystad

Dijk, mr. B. van: Stad Advocaten te Groningen

Dijk, mw. mr. D.M.H.M. van: CMS Derks Star Busmann N.V. te Utrecht

Edema-Spaans, mw. mr. R.H.: Dommerholt Advocaten N.V. te Zwolle

Engels, mw. mr. W.J.M.: Swart & De Schepper Advocaten te Eindhoven

Filemon, mr. M.J.G.A.: TRC advocaten te Veldhoven

Gaalen-van Beuzekom, mw. mr. L. van: Vlaskamp Advocaten B.V. te Amersfoort

Gerrits, mr. J.S.: Clifford Chance LLP te Londen

Haaster, mw. mr. V.J.M.H.Y. van: Van Haaster & Hes Advocaten te Haarlem

Hagemans, mr. H.J.: WH Advocaten te Amsterdam

Hall, mw. mr. I.H. van: Van Hall & Van den Heuvel Advocaten te Gouda

Ham, mr. drs. R.J. van der: Sterc arbeidsrecht advocaten te Amsterdam

Hammerstein, mr. O.: Hammerstein Advocaten N.V. te Amsterdam

Harbers, mw. mr. E.H.M.: Hekkelman Advocaten N.V. te Nijmegen

Hart, mr. F.M.A. 't: Hart Advocaten te Amsterdam

Hartgring, mr. J.D.: Hoens & Souren Keereweer Advocaten te Zoetermeer

Hendriks, mr. A.: Hendriks Van der Sar Advocaten te Rotterdam

Hermesen-Pfeiffer, mw. mr. S.E.F.: CMS Derks Star Busmann N.V.

Hidding, mw. mr. T.J.: Sluyter Advocaten te Assen

Hondius, mw. mr. F.C.: Hart Advocaten te Amsterdam

Huiskes, mr. C.R.: KienhuisHoving advocaten en notarissen te Enschede

Hurdeman, mr. N.J.: Houthoff Buruma te Amsterdam

Jaarsveld, mr. P.Th. van: Li & Van Wieringen Advocaten en Belastingadviseur te Groningen

Jochensen-Vernooij, mw. mr. J.C.M.: CMS Derks Star Busmann N.V. te Utrecht

Jong, mr. S.J. de: Sterc arbeidsrecht advocaten te Amsterdam

Jongh, mw. mr. S.E.A. de: Holland van Gijsen Advocaten en Notarissen LLP te Utrecht

Jonker, mw. mr. E.: Advocaat en mediator mr. E. Jonker te Almere

Kaas, mr. R.J.: Kalbfleisch Advocaten te Haarlem

Kanning, mw. mr. M.A.: Abma Schreurs Advocaten te Purmerend

Running gag

Mieke de Die en **Caren Velink** zijn in Amsterdam een nichekantoor gestart op het gebied van het gezondheidsrecht. 'Het begon als een grapje tussen ons,' vertelt Velink. 'Nadat ik drieënhalf jaar geleden ontslag nam bij Pels Rijcken, ontwikkelde zich de *running gag* dat wij ooit nog eens 'Velink & De Die' zouden beginnen. En dat is nu werkelijkheid geworden. We zien in Amsterdam en omstreken kansen in de markt voor ons kleinschalige kantoor met gespecialiseerde kennis tegen een vriendelijk tarief.'

Het Nieuwe Werken

In maart sloot de Arnhemse vestiging van CMS Derks Star Busmann en na zeventien jaar daar te hebben gewerkt, besloot **Els Harbers** over te stappen naar Hekkelman in Nijmegen. 'Ik kreeg het aanbod om op de Utrechtse vestiging van CMS te werken, maar dat zou veel reizen worden.' Vanwaar de keuze voor Hekkelman? 'Zij hebben een mooie bestuursrechtpraktijk en mijn niche agrarisch recht wordt hier op hoog niveau uitgeoefend. En ik kan op de fiets naar mijn werk, da's pas Het Nieuwe Werken!'

Kasim, mw. mr. Z.: Kasim Legal Advocatuur te Amsterdam
Kelderhuis, mr. H.H.: Smithuijzen Winters & De Vries te Hoofddorp
Keijser, mw. mr. P.M.: Keijser Advocatuur te Amsterdam
Keybeck, mr. B.: BGK Advocaten te Herten
Kikken, mw. mr. M.: Advocatenkantoor Marlies Kikken te Vaals
Kinkelder, mw. mr. B.T.M. de: Advocatenkantoor De Kinkelder te Venlo
Klein Selle, mw. mr. J.: Kalbfleisch Advocaten te Haarlem
König, mr. B.M.: Hekkelman Advocaten N.V. te Nijmegen
Koningsveld, mw. mr. A.D. van: Hammerstein Advocaten N.V. te Amsterdam
Koopman, mr. F.E.C.: Koopman Van Steijn advocaten te Den Bosch
Kootstra, mw. mr. A.A.: Martini Advocaten te Groningen
Koppert, mw. mr. A.J.: CMS Derks Star Busmann N.V. te Utrecht
Kuitenbrouwer, mr. B.A.: Allen & Overy LLP te Amsterdam
Laan, mw. mr. O.: Endtz & Co Advocaten B.V. te Amsterdam
Lafeber, mr. drs. N.G.A.: Advocatenkantoor Lafeber te Den Bosch
Landen, mr. J.S. van der: CMS Derks Star Busmann N.V. te Utrecht
Lomans, mr. F.P.: CMS Derks Star Busmann N.V. te Utrecht
Makker, mw. mr. F.A.A.M.: Legal Experience Advocaten N.V. te Amsterdam
Markus, mr. S.R.: Resolution Advocatuur te Rotterdam
Mehilal, mw. mr. M.S.: Freshfields Bruckhaus Deringer LLP te Amsterdam
Meijering, mw. mr. K.I.: Meijering Advocatuur te Amersfoort
Meulenbelt, mr. M.O.: Sidley Austin LLP te Brussel
Michels, mw. mr. F.N.M.: Van Koutrik c.s. te Amsterdam
Mulder, mw. mr. C.W.M.: TNT Post Pakketservice te Hoofddorp
Nederlof, mr. J.: Spronken & Co Advocaten te Den Bosch
Neeffjes, mr. C.W.M.: Advocatenkantoor Neeffjes te Purmerend
Nieste, mr. J.H.A.: Vranken & Rauh Advocaten te Heerlen
Noomen – de Haas, mw. mr. M.H.O.: Noomen – de Haas Advocatuur & Mediation te Gorinchem
Nunnikhoven, mr. A.A.: Advocatenkantoor Nunnikhoven te Tilburg
Odink, mw. mr. M.S.: Beelaard Breetveld Advocaten te Den Haag
Önder, mw. mr. S.: CMS Derks Star Busmann N.V. te Utrecht
Oudenaarden, mr. B.: CMS Derks Star Busmann N.V. te Utrecht
Pesch, mw. mr. M.J.: CMS Derks Star Busmann N.V. te Utrecht
Pijls, mw. mr. P.: KampsVanBaar Advocaten te Sittard
Proost, mw. mr. I.S.: Ten Cate Advocaten te Almelo
Queis, mw. mr. B.: Leliveld Advocaten te Maastricht

Reisenstadt, mr. G.: Legal Experience Advocaten N.V. te Amsterdam
Rens, mw. mr. P.: Shanks Nederland B.V. te Den Haag
Reijnen, mw. mr. R.L.J.: mr. R.L.J. Reijnen te Sittard
Roderburg, mr. K.: Hammerstein Advocaten N.V. te Amsterdam
Roosmond, mr. O.F.X.: Roosmond Advocatuur B.V. te Utrecht
Rijkema, mr. L.L.A.M.: Martini Advocaten te Groningen
Samkalden, mw. mr. Ch.: Böhler te Amsterdam
Sauer, mw. mr. D.J.: CMS Derks Star Busmann te Utrecht
Schermer, mw. mr. W.M.: Hart Advocaten te Amsterdam
Schiffert- de Keizer, mw. mr. M. de: Arslan & Ter Wee Advocaten te Zwolle
Scholten, mr. A.: CMS Derks Star Busmann N.V. te Utrecht
Scholten, mr. C.J.: Bergh Stoop & Sanders te Amsterdam
Seijger, mw. mr. C.T.M.: Legal Experience Advocaten N.V. te Den Bosch
Sjobbema, dr. mr. G.H.: Heresingel 26 Advocatuur B.V. te Groningen
Snijders, mr. H.S.: De Jonge Advocaten te Rotterdam
Stelt, mw. mr. P. van der: Holland van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP te Rotterdam
Stenger, mw. mr. C.B.: Meijers Canatan Advocaten te Amsterdam
Steijn, dr. mr. H.H. van: Koopman van Steijn advocaten te Den Bosch
Szymkowiak, mr. P.W.: Vonken & Szymkowiak Strafrechtadvocaten te Maastricht
Verburgt, mr. B.E.: Lemstra Van der Korst N.V. te Amsterdam
Vercammen, mw. mr. M.J.B.: Deterink Advocaten en Notarissen N.V. te Eindhoven
Verjans, mr. R.L.S.: mr. R.L.S. Verjans te Amsterdam
Vliet, mr. M. van der: Houthoff Buruma te Amsterdam
Vogels, mw. mr. M.G.H.: VDB Advocaten Notarissen te Waalre
Vorst, mr. M.J.S. van der: Heitmann te Amsterdam
Walvius, mr. M.: Actio advocaten juristen te Hoogeveen
Warmerdam, mw. mr. B.: RWW Advocaten te Leiden
Water, mr. P.R.: Advocatenkantoor Jhingoo te Rotterdam
Waterink, mw. mr. M.C.: Drijber en Partners te Apeldoorn
Weierink, mr. T.A.A.J.M.: GIBO Groep B.V. te Arnhem
Wertenbroek, mw. mr. F.M.Y.: VDB Advocaten Notarissen te Tilburg
Weijden, mr. A. van der: Kalbfleisch Advocaten te Haarlem
Wit, mr. R.D.: Akzo Nobel N.V. te Amsterdam
Wijnstekers, mw. mr. N.G.: Hart Advocaten te Amsterdam
Zevenbergen, mr. A.P.B.: Heere Egeger advocaten te Rotterdam
Zijl, mr. S.W. van: Advocatenkantoor mr. S.W. van Zijl te Rotterdam

Niet de dossiers

Van een klein kantoor maakte **Ingrid Proost** de overstap naar Ten Cate Advocaten, een middelgroot kantoor in Almelo. ‘Het voelt hier als een warme deken, de lijnen zijn kort en ik kan met iedereen sparren. Die teamspirit vind ik belangrijk.’ Ze doet personen- en familierecht en typeert zichzelf als mensenadvocaat. ‘De mens staat centraal, niet de stapels dossiers die weggewerkt moeten worden.’

Zwart, mr. B.D.A.: NautaDutilh N.V. te Rotterdam

Nieuw kantoor/ associatie

Actio advocaten juristen (mr. M. Walvius) te Hoogeveen
Advocaat en mediator mr. E. Jonker (mw. mr. E. Jonker) te Almere
Advocatenkantoor De Kinkelder (mw. mr. B.T.M. Kinkelder) te Venlo
Advocatenkantoor Lafeber (mr. drs. N.G.A. Lafeber) te Den Bosch
Advocatenkantoor Marlies Kikken (mw. mr. M. Kikken) te Vaals
Advocatenkantoor mr. S.W. van Zijl (mr. S.W. van Zijl) te Rotterdam
Advocatenkantoor Neeffjes (mr. C.W.M. Neeffjes) te Purmerend
Advocatenkantoor Nunnikhoven (mr. A.A. Nunnikhoven) te Tilburg
BGK Advocaten (mr. B. Keybeck) te Herten
Hammerstein Advocaten N.V. (mr. O. Hammerstein, mw. mr. A.D. van Koningsveld en mr. K. Roderburg) te Amsterdam
Hanze Law (mr. R.J.B. Caderius van Veen) te Paterswolde
Hart Advocaten (mr. F.M.A. ‘t Hart, mw. mr. F.C. Hondius, mw. mr. W.M. Schermer en mw. mr. N.G. Wijnstekers) te Amsterdam
Heitmann (mr. M.J.S. van der Vorst) te Amsterdam
Hendriks Van der Sar Advocaten (mr. A. Hendriks) te Rotterdam
Kasim Legal Advocatuur (mr. Z. Kasim) te Amsterdam
Keijser Advocatuur (mw. mr. P.M. Keijser) te Amsterdam

Koopman Van Steijn advocaten (mr. F.E.C. Koopman en mr. H.H. van Steijn) te Den Bosch
Marjon Bosma Advocaat (mw. mr. M. Bosma) te Zwolle
Meeuwssen Ten Hoopen
Belastingadviseurs B.V. (mw. mr. K. Bozia) te Lelystad
Meijering Advocatuur (mw. mr. K.I. Meijering) te Amersfoort
mr. R.J.A. Bron-Slis (mw. mr. R.J.A. Bron-Slis) te Goedereede
mr. R.L.J. Reijnen (mw. mr. R.L.J. Reijnen) te Sittard
mr. R.L.S. Verjans (mr. R.L.S. Verjans) te Amsterdam
Noomen – de Haas Advocatuur & Mediation (mw. mr. M.H.O. Noomen – de Haas) te Gorinchem
Resolution Advocatuur (mr. S.R. Markus) te Rotterdam
Roosmond Advocatuur B.V. (mr. O.F.X. Roosmond) te Utrecht
Sidley Austin LLP (mr. M.O. Meulenbelt) te Brussel
Stad Advocaten (mr. B. van Dijk) te Groningen
Sterc arbeidsrecht advocaten (mw. mr. C.B.G. Derks, mr. R.J. van der Ham en mr. S.J. de Jong) te Amsterdam
TNT Post Pakketservice (mw. mr. C.W.M. Mulder) te Hoofddorp
Van Haaster & Hes Advocaten (mw. mr. V.J.M.H.Y. van Haaster) te Haarlem
Vonken & Szymkowiak Strafrechtadvocaten (mr. P.W. Szymkowiak) te Maastricht

Medevestiging

Actio advocaten juristen (mr. M. Walvius) te Hoogeveen

Praktijk neergelegd

Alessie, mr. J.Th. Heemskerk 09-03-2011
Bonjer, mr. J. Amsterdam 01-03-2011
Bruin, mw. mr. M.D.J.M. Purmerend 01-03-2011
Cock, mr. M.G.W. de Amsterdam 01-03-2011
Croonen, mr. H.J. Tilburg 01-03-2011
Crijns, mr. drs. T. Amsterdam 01-03-2011
Cuijpers, mr. A.V.A.N.G. Veenendaal 01-03-2011
Dupree, mw. mr. J.A. Utrecht 01-03-2011
Dijk, mw. mr. M.J. van Zevenaar 01-03-2011
Emonds, mw. mr. Y.M. Amersfoort 01-03-2011
Glas, mr. G. Nieuw Roden 01-03-2011
Griend, mr. W.F. Rotterdam 28-02-2011
Groenewegen, mw. mr. C. Amsterdam 01-03-2011
Grootegoed, mw. mr. V.A. Arnhem 01-03-2011

Hagendoorn, mw. mr. R. Amsterdam 01-03-2011
Haitsma, mr. G.R.J. Baarn 01-03-2011
Hoebal, mw. mr. drs. A.D.S. Amsterdam 01-03-2011
Hoek, mw. mr. S. Amsterdam 01-03-2011
Hoekman, mr. B. Arnhem 01-03-2011
Hoorntje, mw. mr. L.E. Amsterdam 03-03-2011
Idzenga, mr. H.J. Groningen 01-03-2011
Jennen, mr. B.C.G. Amsterdam 01-03-2011
Jong, mr. G. de Soestduinen 01-03-2011
Kesteren, mw. mr. J.E. van Amsterdam 01-03-2011
Kiela, mw. mr. E.B. Breda 01-03-2011
Kleisen, mr. G.W. Den Haag 02-03-2011
Korpo, mw. mr. M. Rotterdam 01-03-2011
Korteweg, mw. mr. M.H. Amsterdam 01-03-2011
Kortmann, mw. mr. C.H.R. Rotterdam 01-03-2011

Krop, mw. mr. A.T.M. Naarden 01-03-2011
Lange-Bekker, mw. mr. E.J. de Middelburg 09-03-2011
Liesker, mr. C.G.M. Breda 04-03-2011
Linthorst, mw. mr. H.S. Amsterdam 01-03-2011
Loo, mw. mr. W.A.M. de Maastricht 04-03-2011
Offers, mr. E.J. Rotterdam 01-03-2011
Paulussen, mr. Ch.M.E.M. Maastricht 01-03-2011
Pigmans, mw. mr. M.L. Amsterdam 01-03-2011
Scheer, mw. mr. L.I. van der Nijmegen 01-03-2011
Stolwijk-Vlek, mw. mr. C.M.Th. Leiden 01-03-2011
Suërs, mw. mr. F.M. Weesp 01-03-2011
Tamminga, mw. mr. R.M. Rotterdam 01-03-2011
Vereecken, mw. mr. J.P.M. Breda 01-03-2011
Verpaalen, mr. E.J. Deventer 01-03-2011
Vrendenbarg, mw. mr. C.J.S. Amsterdam 01-03-2011
Weerden, mw. mr. M.J. van Amsterdam 01-03-2011

Wouters, mr. J.H.F. Haarlem 04-03-2011
Yee, mw. mr. Q. Rotterdam 01-03-2011
Zwart-Sneek, mw. mr. E.Th.M. Amsterdam 01-03-2011

† **Brommelcamp-Messelink**, Rotterdam 22-02-2011
 mw. mr. J.L.G.M.
 † **Klis**, mr. G.W. van der Amsterdam 23-02-2011

Rectificatie

Vernoemd in advocatenbladnummer 2, mw. mr. M.K. Rack dient te zijn de heer mr. M.K. Rack.

(advertenties)

FIF 33

RECHERCHE- EN INFORMATIEBUREAU

Voor bedrijven, particulieren en advocatuur

- Onrechtmatig ziekteverzuim
- Controle werkzaamheden
- Fraude / Bedrijfsdiefstal

- Alimentatiezaken
- Handelsinformatie
- Privé-onderzoeken

010 - 477 33 22 www.fif33.nl

Goedgekeurd door Min. van Justitie POB 238
 Heemraadssingel 186 • 3021 DM Rotterdam
 Fax: 010 - 477 08 30 • e-mail: info@fif33.nl

Voor ons kantoor in Rotterdam zoeken wij een enthousiast advocaat die wil samenwerken op basis van kostendeling.

Iedere soort specialisatie is welkom. Voor nadere informatie verwijzen wij u naar de website.
www.abcadvocaten.nl

KIKKEN C.S.

ADVOCATEN

zoekt

voor spoedige indiensttreding

een advocaat-stagiaire

voor de algemene praktijk

Schriftelijke sollicitaties met c.v. dient u binnen 14 dagen te richten aan:

mr. P.G.J.M. Boonen
 Amstenraderweg 6b
 6431 EL HOENSBROEK
p.boonen@kikkencs.nl

Uitspraken geschillencommissie

Onderstaande uitspraken zijn bewerkt door Luuk Hamer, advocaat te Amsterdam. De integrale, geanonimiseerde uitspraken staan op BalieNet.

Onbevoegd- verklaring; particulier of bv opdrachtgever?

*Geschillencommissie Advocatuur uitspraak d.d.
24 maart 2009, ADV o8-0121
(mrs. Jurgens, Schop en Zuur)*

Klacht

Cliënt wenste bijstand bij hoger beroep tegen ongunstig vonnis van de rechtbank. Hij heeft de overeenkomst van opdracht ontvangen en bij terugzending zijn naam vervangen door die van zijn management-bv Volgens de cliënt ging het hierbij slechts om een administratieve wijziging. Voorts wenste de advocaat omgaande betaling van de voorschotnota, terwijl deze een betalingstermijn van vijftien dagen vermeldt. De advocaat heeft de zaak uiteindelijk niet in behandeling genomen. Cliënt moest daardoor een ander inschakelen, hetgeen hem 2.250 euro heeft gekost. Hij wenst dit bedrag terug te ontvangen als schade.

Verweer

Aan cliënt is medegedeeld dat het kantoor uitsluitend werkzaamheden verricht op basis van overeenkomst van opdracht en dat vooraf een voorschot diende te worden betaald. Dit is schriftelijk bevestigd, bij toezending van de overeenkomst van opdracht. Eerst na diverse rappellen werd deze opdracht terugontvangen, met wijziging van cliënt privé in diens bv Cliënt had niet eerder te kennen gegeven opdracht te willen geven namens zijn bv De advocaat liet weten dat aldus geen overeenkomst tot stand was gekomen en heeft de cliënt aangeraden zich tot een ander te wenden. Vanwege de vereiste spoed had de advocaat wel alvast het dossier (honderd pagina's) bestudeerd en de voorschotnota verzonden.

Beoordeling

De commissie stelt vast dat partijen de intentie hadden dat de advocaat zou optreden voor de cliënt in privé. De wijziging van de identiteit van de opdrachtgever betreft een essentieel onderdeel van de overeenkomst tot dienstverlening. Dit klemt temeer nu de achterliggende kwestie een persoonlijke vordering betrof van cliënt en niet een van zijn bv Voorts staat vast dat de advocaat niet met de wijziging heeft ingestemd. Dientengevolge is geen overeenkomst tot stand gekomen en daardoor is evenmin overeengekomen het geschil voor te leggen aan de commissie.

Beslissing

De commissie verklaart zich onbevoegd het geschil inhoudelijk te behandelen.

5 of 15 minuten?

*Geschillencommissie Advocatuur bindend advies
d.d. 24 maart 2009, ADV o8-0217
(mrs. Jurgens, Schop en Zuur)*

Declaratiegeschil: declareren in blokken van vijftien minuten is te grofmazig en biedt te weinig ruimte voor een nauwkeurige registratie van verrichte werkzaamheden.

Klacht

De advocaat heeft bijstand verleend bij een burengeschil. Cliënt kreeg de indruk dat de advocaat te veel tijd schreef en vroeg specificatie na ontvangst van de tweede declaratie. Daaruit bleek dat de advocaat in blokken van vijftien minuten declareerde; de cliënt was van deze methode niet eerder op de hoogte gesteld. De cliënt verzoekt vermindering van de declaratie.

Verweer

De cliënt heeft de opdrachtbevestiging getekend. Op zijn verzoek om specificatie heeft hij die ontvangen. De advocaat betwist te veel tijd te declareren. De cliënt bleef van de diensten gebruikmaken.

Beoordeling

De cliënt heeft in de door de advocaat overgelegde correspondentie en ter zitting in concrete termen bezwaar geuit tegen een aantal op de specificatie vermelde posten. Zonder dat de commissie de cliënt exact volgt in de door hem geuite bezwaren, acht zij wel voldoende aannemelijk dat de advocaat de door hem in concreto verrichte werkzaamheden onvoldoende nauwkeurig heeft gedeclareerd. Blijkens de stukken heeft de klachtenfunctionaris van het kantoor van de advocaat gesteld dat het niet mogelijk is per minuut te declareren en dat de advocaat normaliter in blokken van vijftien minuten declareert. Hoewel het de commissie ambtshalve bekend is dat het binnen de advocatuur gebruikelijk is de bestede tijd in rekeneenheden van een aantal minuten (blokken) te registreren, vindt de commissie de door de advocaat gehanteerde rekeneenheden van vijftien minuten in zijn algemeenheid te weinig genuanceerd. Aldus blijft naar het oordeel van de commissie te weinig ruimte voor een nauwkeurige registratie van de verrichte werkzaamheden. Gelet op het voorgaande is de commissie van oordeel dat de advocaat ten aanzien van de wijze van declareren niet heeft gehandeld zoals van een redelijk bekwaam en redelijk handelende advocaat mag worden verwacht.

Beslissing

De klacht is deels gegrond; de openstaande declaratie wordt verminderd met 200 euro inclusief btw en kantoorkosten.

Noot

De commissie deelt het bezwaar van de cliënt dat wordt gedeclareerd in blokken van vijftien minuten, temeer nu dit niet in de opdrachtbevestiging is opgenomen. Gebruikelijk is te declareren in blokjes van vijf of zes minuten, afhankelijk van het soort programma dat daarbij wordt gebruikt. De commissie vermindert daarom de declaratie. LH

Tuchrechtelijke uitspraken

De integrale uitspraken zijn onder LJN-nummer te vinden op Tuchtrecht.nl. Uitspraken sinds 1986 in het *Advocatenblad* gepubliceerd, staan op advocatenorde.nl en [BalieNet](http://BalieNet.nl).

Samengesteld door P.J.M. Drion, H.J. de Groot, W.F. Hendriksen, H.J.A. Knijff, I.E.M. Sutorius en H. Uhlenbroek (Commissie Disciplinaire Rechtspraak)

Declaratie-geschil in bestuursrecht-kwestie

Raad van Discipline Amsterdam 17 mei 2010, nr. 09 248 U (geen LJ-nummer)

Declaratiegeschil. Ten aanzien van de aanpak ter zitting heeft de advocaat een grote beoordelingsvrijheid, mits die aanpak het belang van de cliënt niet schaadt. De begrotingsprocedure bij de raad is uitsluitend voor civiele zaken. Uitsluitend excessief declareren kan tuchtrechtelijk worden getoetst. Nu het hier gaat om een betwiste declaratie in een bestuursrecht-kwestie wijst de raad van discipline de deken in Utrecht aan om de declaratie te toetsen.

- Art. 46 Advocatenwet (1.4.3.1 Financiële verhouding; 2.1 Wat in het algemeen niet betaamt; 3.3.1 Grievende uitlatingen)
- Gedragsregels 1, 23 en 31

Feiten

Mr. X heeft klager bijgestaan in een procedure bij het UWV in de periode mei tot augustus 2007. Mr. X heeft klager vertegenwoordigd op een hoorzitting. In het verslag van die hoorzitting is opgenomen: 'Door de bezwaarverzekeringsarts wordt vervolgens het woord genomen. Zij tracht belanghebbende persoonlijk een aantal vragen voor te leggen maar wordt door de gemachtigde teruggedreven. Gemachtigde laat met geheven stem weten dat hij degene is met wie gesproken kan worden en dat zijn cliënt hier ter plaatse een hartaanval kan krijgen

gezien de druk die op hem wordt gelegd. Gemachtigde laat weten dat hij achteraf gezien spijt heeft dat hij de schrijvende pers niet heeft meegenomen naar deze hoorzitting. De commentaren liggen al bij de pers. Voorts dreigt de gemachtigde met onder andere de tuchtraad, klachten, andere medici en contra-expertises. Hierbij is hij agressief, schreeuwend en neemt de regie van de hoorzitting over. Ook daarna blijft hij zijn betoog op een erg luid keelgeluid volgen.'

Het UWV heeft een beslissing op bezwaar afgegeven en klager alsnog een bepaalde vergoeding toegekend. Mr. X heeft klager een aantal declaraties gestuurd. Onder verzending van een declaratie van € 4.251,40 heeft mr. X klager laten weten zijn werkzaamheden te schorsen totdat een betalingsvoorstel zou zijn ontvangen en de declaratie ten minste voor de helft zou zijn betaald. Ook heeft mr. X aangegeven het dossier niet eerder over te zullen dragen dan na volledige betaling van deze declaratie. De opvolgende advocaat van klager heeft mr. X enkele dagen later laten weten dat de declaratie onder protest zou worden voldaan om zo alsnog een vlotte overdracht van het dossier te bewerkstelligen. Klager heeft de declaratie betaald. Klager klaagt over de hoogte van de declaratie. Mr. X heeft laten weten enkele werkzaamheden te willen crediteren, klager is daarmee niet akkoord gegaan.

Klacht

Mr. X wordt verweten dat hij:

- a excessief heeft gedeclareerd;
- b zich tijdens de hoorzitting niet heeft gedragen zoals een behoorlijk advocaat betaamt;
- c zich zonder nadrukkelijk verzoek van klager tot de pers heeft gewend;
- d zonder toestemming informatie aan derden heeft verstrekt, en
- e onnodig lang heeft gewacht met het

insturen van de declaratie.

Overwegingen

De hoofdregel is dat de beoordeling van (de redelijkheid van) een declaratie niet tot de bevoegdheid van de raad van discipline behoort, want die waakt uitsluitend tegen excessief declareren. Voor toetsing van de declaratie is de begrotingsprocedure bestemd. Mr. X wenst geen begrotingsprocedure te volgen. De raad verwijst de zaak ten aanzien van onderdeel (a) bij wijze van tussenbeslissing naar een begrotingsprocedure. Voor wat betreft onderdeel (b) oordeelt de raad dat op zichzelf genomen mr. X niet zachtzinnig te werk is gegaan bij de hoorzitting. Onvoldoende is echter komen vast te staan dat de grenzen van het toelaatbare zijn overschreden. Een advocaat heeft een grote mate van vrijheid bij de behandeling van de zaak en een eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van de beste aanpak. Van klachtwaardig handelen is pas sprake als de belangen van de cliënt worden of kunnen worden geschaad. Dit is niet gebleken.

Klager heeft niet weersproken dat mr. X telefonisch aan de orde heeft gesteld dat hij contact zou zoeken met de pers. Ook is geen publicatie gevolgd. Voor wat betreft klachtonderdelen (c) en (d) is dus geen vertrouwelijke informatie prijsgegeven of anderszins klachtwaardig gehandeld.

Ten slotte heeft mr. X op uitdrukkelijk verzoek van klager gewacht met het versturen van de einddeclaratie tot na de beslissing van het UWV. Daarom kan niet gezegd worden dat verweerder laakbaar heeft gehandeld door traag te declareren. Mr. X heeft zich, na doorverwijzing, bij de Raad van Toezicht in Utrecht op het standpunt gesteld dat sprake is van werkzaamheden die buiten de Wet tarieven in burgerlijke zaken vallen. Dit is op zich juist: civiele zaken zijn immers

zaken die aan de rechtspraak van de burgerlijke rechter kunnen worden onderworpen. De onderhavige declaratie heeft geen betrekking op een civiele zaak. Bij nader inzien is een begrotingsprocedure dus niet voor de hand liggend. Niettemin is er voldoende aanleiding – de declaratie is immers onder protest voldaan – om de omvang en redelijkheid van de declaratie te laten toetsen door een deskundige derde.

Tussenbeslissing

Verwijst de zaak naar de Utrechtse deken en houdt elke verdere beslissing aan.

Excessief declareren

- Hof van Discipline 2 augustus 2010, nrs. 5698 en 5699 (geen LJ-nummer)
- Raad van Discipline 4 januari 2010, nrs. H214-900 en H224-2009 (geen LJ-nummer)

Dat een cliënt in aanmerking komt voor gefinancierde rechtshulp belet een advocaat niet op betalende basis rechtshulp te verlenen, mits schriftelijk wordt vastgelegd dat de cliënt afziet van gefinancierde rechtshulp. Bij een geschil over de declaratie is het niet aan de tuchtrechter om te bepalen op welk deel van de declaratie de advocaat aanspraak mag maken.

- Art. 46 Advocatenwet (2.2 Bezwaren van de deken)
- Gedragsregels 23, 24 en 25

Feiten

Mr. X heeft de heer en mevrouw A in een strafzaak bijgestaan. Zij hadden eerder bijstand van een advocaat aan wie een toevoeging was verleend. Bij de overdracht van het dossier is van hen een voorschot van € 20.000 plus btw gevraagd en gekregen. Vervolgens heeft mr. X voor hen aan de voorzitter van de rechtbank een toevoeging gevraagd en gekregen. Omdat mr. X ondanks ver-

zoek van de Raad voor Rechtsbijstand het originele toevoegingsbewijs van zijn voorganger niet inzond, is zijn verzoek tot overname van de toevoegingszaak afgewezen. Mr. X heeft een (eind)declaratie toegezonden ter hoogte van ruim € 25.000, vermeerderd met btw.

Dekenbezwaar

Het dekenbezwaar behelst het volgende:

- 1 Mr. X heeft Gedragsregel 25 lid 1 overtreden door excessief te declareren. Voorts heeft mr. X onnodig kosten gemaakt en aldus Gedragsregel 23 lid 2 overtreden. De cliënten van mr. X kwamen bovendien in aanmerking voor gefinancierde rechtshulp, zodat mr. X niet had mogen declareren. Als zou zijn afgesproken dat zij geen gebruik wensten te maken van gefinancierde rechtshulp, had mr. X die afspraak schriftelijk moeten vastleggen, zoals voorgeschreven in Gedragsregel 24.
- 2 Mr. X heeft de deken misleid door het te doen voorkomen dat hij zijn cliënten gezegd gehad niet op toevoegingsbasis te werken, terwijl hij de rechtbank wel om een toevoeging heeft verzocht. Mr. X heeft zich ten slotte niet zoals een behoorlijk advocaat gedragen doordat hij weigert hetgeen naar het oordeel van de deken onverschuldigd is betaald aan zijn cliënten terug te betalen.

Overwegingen raad

De raad acht het dekenbezwaar sub 1 ongegrond en het bezwaar sub 2 gegrond.

Beslissing raad

Verklaart het bezwaar deels gegrond en deels ongegrond en legt aan mr. X de maatregel van berisping op.

Overwegingen hof

Anders dan de raad is het hof van oordeel dat mr. X excessief heeft gedeclareerd. Het ging hier om bijstand in een relatief eenvoudige zaak waarin de rechtsbijstand slechts enkele maanden heeft geduurd en plaatsvond in een periode

dat noch voorlopige hechtenis, noch een gerechtelijk vooronderzoek, noch verhoor ter terechtzitting aan de orde was. Blijkens de overgelegde urenspecificatie heeft mr. X geen processtukken opgesteld of proceshandelingen verricht. Niet is te verklaren en te verantwoorden dat mr. X in deze zaak bijna 100 uur heeft besteed tegen een tarief van € 250 per uur exclusief btw. Tarief en aantal uren tezamen beschouwd, komt de declaratie als duidelijk excessief voor.

Dat de cliënten akkoord zijn gegaan met het uurtarief, is niet relevant. Akkoordverklaring van een cliënt met een voorgesteld hoog uurtarief kan in uitzonderlijke gevallen achteraf ter discussie worden gesteld, indien het kennelijk onredelijk en onbillijk is indien de advocaat op nakoming van de tariefafpraak aanspraak maakt. Van zo'n uitzonderlijk geval is hier sprake. Dat de cliënten in aanmerking kwamen voor gefinancierde rechtshulp, staat er niet aan in de weg dat mr. X toch op betalende basis zijn bijstand verleende. Mr. X heeft echter nagelaten schriftelijk vast te leggen dat zijn cliënten hebben verkozen van gefinancierde rechtshulp af te zien. Dat betekent in dit geval niet dat mr. X niet had mogen declareren. Het is niet aan de tuchtrechter te beoordelen op welk bedrag de advocaat bij geschil over de declaratie aanspraak mag maken, temeer nu gebleken is dat de cliënten van mr. X wel bereid waren enig bedrag aan mr. X te betalen. Het hof is van oordeel dat mr. X (ten minste) voor een bedrag van € 10.000 exclusief btw excessief heeft gedeclareerd.

Beslissing hof

- vernietigt de beslissing van de raad;
- verklaart het dekenbezwaar sub 1 deels gegrond en deels ongegrond;
- legt aan mr. X de maatregel van deels voorwaardelijke schorsing in de uitoefening van de praktijk voor de duur van twee maanden op, met als bijzondere voorwaarde dat mr. X binnen zes weken na deze uitspraak € 10.000 exclusief btw aan cliënten betaalt, te vermeerderen met de wettelijke rente.

Lente!

Ben je toe aan een nieuwe lente in je carrière? Durf de sprong naar de fiscale advocatuur te wagen! Hertoghs advocaten-belastingkundigen biedt jou die kans!

Hertoghs advocaten-belastingkundigen voert een gespecialiseerde praktijk op het terrein van het fiscale boete- en strafrecht (FIOD-zaken), het fiscaal procesrecht en het invorderingsrecht. Het kantoor wordt al sinds vele jaren als een autoriteit op deze terreinen beschouwd.

Wij hebben leuk en boeiend werk in overvloed en daarom zijn wij op zoek naar **advocaten (in spe)** die ons team willen versterken.

Ben je fiscalist of werkzaam bij de rechterlijke macht, het Openbaar Ministerie of de Belastingdienst en heb je affiniteit met ons vakgebied, of ben je al (fiscaal) advocaat, bel dan direct met Peter van der Westerlaken (directeur) of stuur ons je CV.

Wij hebben veel te bieden, waaronder een boeiende praktijk, (daadwerkelijk) flexibele arbeidsvoorwaarden en zonnige vooruitzichten. Je komt te werken in ons recent stijlvol gerenoveerd kantoorpand in hartje Breda.

**For the worst case the best scenario.
In alle seizoenen!**

Alle gegevens
staan **100%**
veilig op onze
eigen server.

Hoe ver gaan advocaten
bij het beschermen van
hun cliëntgegevens?

Een overtuigend
pleidooi vindt u op
www.sshned.nl/pleidooi.

SSH NED

Stille kracht in Secure Server Hosting

Houtse Pad 4, 4911 AS Den Hout, Telefoon 088 - 002 84 50

UW MAIL & AGENDA BINNEN HANDBEREIK

ALTIJD EN OVERAL!

SPECIALIST IN O.A.
**BLACKBERRY,
IPHONE &
TABLETS**

OOK VOOR ACCESSOIRES

Helder Telecom
Schutweg 15
5145 NP Waalwijk
Tel. 0416 740 740
www.heldertelecom.nl

helder
telecom

Met recht dé webspecialist voor de advocatuur!

Onze vertrouwde
producten op een rij:

- Bedrijfsjuridisch (persoonlijk) intranet
- Compleet Advocaten CMS voor het beheer van uw website
- Actueel: workshop "Social media in de juridische praktijk"

light

helder • scherp • online

Westerdoksdiik 425
1013 BX Amsterdam

T 020 - 531 04 60
F 020 - 531 04 69

info@light.nl
www.light.nl

Light ontwerpt, bouwt en implementeert maatwerk websites en software.

Een grenzeloos netwerk.

Vierentwintig uur
per dag beschikbaar,
zeven dagen in de week.

De vanzelfsprekende
aanwezigheid ervan
sluit naadloos aan op
de wereld van nu.

Succes valt of staat
tegenwoordig met
een goede kantoor-
automatisering. Eenmaal
gewend, kunnen we
niet meer zonder.

Automatisering onder-
steunt al snel ongemerkt
alle bedrijfsprocessen.

Functioneert als
een stille held op
de werkvloer.

Dankzij ICT Concept.
Een onmisbare collega.

We hebben geen verstand van het recht.

Maar we weten alles van de advocatuur.

ict **concept**

ALTIJD WAKKER

Hoofdvesting: Basicweg 19a, 3821 BR Amersfoort
T (033) 433 01 88 | www.ict-concept.nl